

NAUKA NOVÉHO JERUZALÉMA
O ÚČINNÉ LÁSCĚ
(CHARITĚ)

EMANUEL SWEDENBORG

1840

1926

2005

www.vesmirni-lide.cz

Úsudky slavných spisovatelů o Emanuelovi Swedenborgovi:

El. Barrett – Browningová:

Jediné světlo, ozařující život posmrtný, nalézám duše moje ve Swedenborgově filosofii.

Ralph Waldo Emerson:

Někdy jsem uvažoval o tom, že by prokázal moderní kritice největší zásluhy ten, kdo by poukázal na příbuznost mezi Shakespearem a Swedenborgem. Lidský duch jest stále ve zmatku. Touží po rozumu, touží po svatosti a jest stejně netrpěliv, je-li mu dáno jedno bez druhého. Jakž bývá u velikých lidí, zdá se i on (Swedenborg) rozmanitostí a nesmírnou velikostí svých schopností býti sjednocením několika osob, na způsob obrovských plodů, které v zahradě vyrůstají spojením čtyř nebo pěti jednotlivých květů. Jeden z missourií a mastodonů literatury, s nimiž celé sbory obyčejných učenců nemohou se měřiti. Jeho heroická osobnost rozechvěla taláry celé university. Naše knihy jsou nepravdivé, neboť jsou zlomky... ale Swedenborg jest systematický a zahrnuje celý svět v každíčké větě; všechny jeho prostředky jsou uspořádány, jeho schopnosti pracují s astronomickou přesností. Jeho náboženství myslí za něho a lze ho použítí universálně; on obrací je všemi směry a ono hodí se pro každý oddíl života označujíc a vysvětlujíc všechny okolnosti.

Odvažuji se tvrditi, že jako moralista Swedenborg převyšuje veškeru chválu a jakožto přírodopysmec, psychologa theolog může činiti mnohé a veliké nároky na vděčnost a obdiv procesionálních a filosofických fakult.

Thomas Carlyle:

... Přemýšlel jsem o znamenitém poselství s nimž byl vyslán ke svým spolubližním této epochy. Byl to muž velkého, nepopsatelného vzdělání, mohutného matehematického rozumu a nejbohabojnějšího a nejserafinstějšího duchovního uzpůsobení; muž, který jeví se mi bytí vznešeným, lásky hodným i tragickým, vyjádřiv množství myšlené, kteréž jestliže si je sám sobě vysvětlují, shledávám, že náleží k tomu, co jest v lidském myšlení nejvznešenějšího a nejtrvalejšího.

Coventry Patmore:

Nikdy mne neomrzí čísti Swedenborga, – jest nezměrné hluboký a přece prostý... Shledávám, že jeho díla překypují poznáním pravdy, a to v takové míře, že není jí rovna ve spisech neinspirovaných.

Stuart Mill:

Změř ho, jakožto muže vědy s Newtonem a shledáš, že se mu vyrovná velikostí ducha; s Baconem a Platonem – a on jest veliký mezi největšími filosofy; s Boerrhavem a s Hallerem – a on je v přední řadě mezi fisiology; s theologickými spisovateli a vykladači Písma počínaje od Origena až po Adama Clarkeho – a kdo se mu vyrovná ?

NAUKA NOVÉHO JERUZALÉMA O ÚČINNÉ LÁSCE (CHARITĚ)

*SPISY EMANUELA SWEDENBORG
(SPISY NOVÉ CÍRKVE) VII.*

- SV. I. NEBE A PEKLO.*
- SV. II. STYK DUŠE S TĚLEM.*
- SV. III. NOVÝ JERUZALÉM A JEHO NEBESKÁ NAUKA.*
- SV. IV. NAUKA O VÍŘE.*
- SV. V. POSLEDNÍ SOUD A ZTROSKOTANÁ BABYLONIE.*
- SV. VI. NAUKA O PÍSMU SVATÉM.*

*PŘELOŽIL JAROSLAV IM. JANEČEK
NAKLADATEL JAR. IM. JANEČEK. Král. Vinohrady, Legerova (Táborská) ul. 18.
V Praze 1926.*

Tiskl Alois Šašek ve Velkém Meziříčí,

Titul původního vydání:

*DOCTRINA NOVAE HIEROSOLYMAE
DE*

(*)

Předmluva k českému vydání

Český překlad tohoto spisu pořízen byl podle latinského vydání z r. 1889, vydaného v Novém Yorku a Londýně. Ježto anglický překlad, vydaný r. 1883 ve Filadelfii, obsahuje předmluvu s některými zajímavými bibliografickými údaji, vidělo se mi vhodným i onu předmluvu zde položit, jakož i z téhož překladu některé poznámky v textu.

Latinské vydání nemá číslování jednotlivých odstavců, jakž tomu jest při ostatních Swedenborgem samým vydaných spisech. Z té příčiny následoval jsem též anglický překlad a podle něho číslice k odstavcům připojil.

V červenci 1926.

J. I. J.

(**)

Z předmluvy k anglickému vydání

Pojednání o účinné lásce, jehož prvním úplným překladem jest tento malý spisek, jest jedním z nejdůležitějších posmrtných spisů Swedenborgových. Dva neúplné a nepřesné opisy původního rukopisu byly pořízeny během několika málo let po smrti autorově; když byly obapolně porovnány a chyby pokud možno vzájemným srovnáním opraveny, pořízen byl dr. J. j. G. Wilkinsonem překlad, kterýž byl vydán v Londýně r. 1839. Latinský text těchto vadných a neúplných rukopisů byl rovněž vydán v Londýně r. 1840. Původní rukopis díla byl pečlivě uchován se mnoha ostatními rukopisy Swedenborgovými v královské knihovně ve Stockholmu; též byl dr. R. L. Tafelem s ostatními jím vybranými rukopisy fotolitograficky reprodukován r. 1870. Z tohoto fotolitografu autorova rukopisu učiněn byl dr. S. H. Worcesterem velice pečlivý opis, a z tohoto opisu latinský text byl r. 1878 vydán od „American Swedenborg Printing and Publishing Society.“ Tento překlad pořízen z tohoto vydaného latinského textu, při čemž bylo porovnáváno s opisem, učiněným rovněž dr. Tafelem, a místy nahlédnuto i do fotolitografovaného originálu. Jest totiž třeba poznamenati, že autorův rukopis místy lze velmi nesnadno rozluštit, nicméně však text dr. Worcestera až na několik výjimek souhlasí s textem dr. Tafela, a jak jsem pozoroval, na nijakém místě není odchylky ve čtení takové, aby smysl podstatně byl rušen. Jest pokládati za štěstí, že jest tu spolupůsobení dvou povolaných opisovačů na důkaz podstatné přesnosti latinského textu, kterýž nyní byl vydán. Tento překlad jest tudíž z úplného a přesného latinského textu, v němž četné chyby prvých opisovačů — z nichž některé důležité — byly opraveny, a jejich výpustky doplněny. Kromě méně důležitých výpustek autorovo velmi zajímavé přepracování prvých kapitol díla — uveřejněné v „Dodatku“ (V našem českém vydání pod názvem „Část II.“ — Pozn. překl.) k tomuto svazku — bylo tehdy úplně vynecháno.

Prvým uveřejněním této cenné části rukopisu v jakékoliv formě byl její překlad z pera dr. Tafela v „New Jerusalem Magazine“ z r. 1869.

Swedenborg: O účinné lásce. — 1.

Spis jest zlomkem — patrně prvním náčrtem nějakého pojednání o tomto důležitém předmětu, jež autor zamýšlel později doplniti a dokonaleji vypracovati. Některé části toho, co bylo napsáno, zdají se býti ztraceny. Četné známky neúplnosti a zlomkovitého rázu budou tu a tam průběhem spisku čtenáře zarážeti. Tytéž jsou ještě četnější a mnohem zřejmější v původním rukopisu. Ačkoliv náčrt obsahu umístěn autorem na počátku rukopisu, jiný náčrtek téhož objevuje se ještě na konci. Ani jeden z nich však nebyl autorem přesně sledován při sepisování díla.

Ačkoliv jest spis tento stručný a neúplný, přece jen jest vzácné ceny pro církve i pro svět. Jest nanejvýše pronikavého obsahu a nanejvýše praktický, veskrze k individuálnímu použití, k němuž vede, a (v kap. 6. a 7.) všeobecně aplikuje božský zákon účinné lásky k budování a řízení států — buďtež tytéž jakékoliv formy, buď republiky anebo království — a k různým lidským zájmům a vztahům, jež ve svém souboru tvoří obecné blaho. Božská a nebeská účinná láska, kteráž z nepatrných počátků započala již svět oživovati působením, kterýmž svět má býti obrozen a obnoven, — jest zde vyložena s tak jednoduchou silou a s tak jasným rozbořem, že není možno, aby jediný člověk byl zůstaven v pochybnostech o tom, kterak co nejlépe použiti oněch schopností, které Bůh mu dal ku štěstí a blahobytu jeho vlasti, jeho spoluobčanů, jeho rodiny i jej samotného.

S M. W.

Hillside, Roxbury, Mass., červen 1883.

NAUKA O ÚČINNÉ LÁSCĚ

Poznámka angl. překladu.

Čtenář sezná, že v samotném spisu označení jednotlivých kapitol jest značně pozměněno oproti tomuto prvému náčrtu. Porovnání jest zajímavé, ježto skýtá různé obměny důležitých nauk, o nichž se zde pojednává.

Články v tomto pořadí:

- 1) PRVOU VĚCÍ ÚČINNÉ LÁSKY JEST VZHLÍŽETI K PÁNU A VYSTŘÍHATI SE ZLA JAKOŽTO HŘÍCHU.
- 2) DRUHOU VĚCÍ ÚČINNÉ LÁSKY JEST KONATI UŽITEČNOST BLIŽNÍMU.
- 3) BLIŽNÍM, JEMUŽ JEST PROKAZOVATI UŽITEČNOST, V PŘÍRODNÍM SMYSLU JEST SPOLUOBČAN, SPOLEČNOST MENŠÍ A VĚTŠÍ, VLAST A LIDSKÉ POKOLENÍ; UŽITEČNOSTI JSOU DUCHOVNÍ A OBČANSKÉ.
- 4) BLIŽNÍMU JEST PROKAZOVATI UŽITEČNOST PODLE JEHO DOBRA DUCHOVNÍHO A ODTUD MRAVNÍHO, OBČANSKÉHO A PŘÍRODNÍHO; V DŮSLEDKU TOHO BLIŽNÍM, KTERÝ MÁ BÝTI MILOVÁN, JEST DOBRO.
- 5) KAŽDÝ MILUJE BLIŽNÍHO Z DOBRA ÚČINNÉ LÁSKY V SOBĚ, TUDÍŽ ÚČINNÁ LÁSKA KAŽDÉHO JEST TAKOVÁ, JAKÁ JEST ÚČINNÁ LÁSKA, KTERÁ JEST V NĚM SAMOTNÉM.
- 6) ČLOVĚK SE RODÍ, ABY STAL SE ÚČINNOU LÁSKOU; NEMŮŽE VŠAK SE JÍ STÁTÍ, LEČ JESTLIŽE USTAVIČNĚ CHCE A KONÁ DOBRO ÚČINNÉ LÁSKY Z NÁKLONNOSTI A Z JEJÍ PŘÍJEMNOSTI.
- 7) KAŽDÝ ČLOVĚK, KTERÝ VZHLÍŽÍ K PÁNU A VYSTŘÍHÁ SE ZLA JAKOŽTO HŘÍCHU, JESTLIŽE UPŘÍMNĚ, SPRÁVEDLIVĚ A VĚRNĚ VYKONÁVÁ PRÁCI SVÉHO ÚŘADU NEB POVOLÁNÍ, STÁVÁ SE FORMOU ÚČINNÉ LÁSKY.
- 8) ZNÁMKAMI ÚČINNÉ LÁSKY JSOU VŠECKY VĚCI BOHOSLUŽBY.
- 9) DOBROČINNOSTÍ ÚČINNÉ LÁSKY JSOU VŠECKA DOBRA, KTERÉŽ ČLOVĚK, JENŽ JEST ÚČINNOU LÁSKOU, KONÁ SVOBODNĚ MIMO SVÉ POVOLÁNÍ.
- 10) POVINNOSTMI ÚČINNÉ LÁSKY JSOU VŠECKY VĚCI, KROMĚ VÝŠE UVEDENÝCH, KTERÉŽ

ČLOVĚKU JEST SLUBNO KONATI.

11) JSOU VYRAŽENÍ ÚČINNÉ LÁSKY, JIMIŽ JSOU RŮZNÉ PŘÍJEMNOSTI A PŮVABNOSTI SMYSLŮ TĚLESNÝCH, UŽITEČNÉ PRO DUŠEVNÍ OSVĚŽENÍ.

12) ÚČINNÁ LÁSKA A VÍRA TVOŘÍ JEDINÝ CELEK. NENÍ CÍRKVE TAM, KDEŽ NENÍ PRAVDY VÍRY; A NENÍ NÁBOŽENSTVÍ, KDEŽ NENÍ DOBRA ÚČINNÉ LÁSKY.

[Po straně rukopisu jsou tyto poznámky:]

Dodatek: Stran posmrtného osudu těch, kdož jsou ve víře, oddělené od účinné lásky.

Budtež vyjmenovány hříchy, jichž člověk není si vědom, jestliže sama sebe nezkoumá, ba ještě se v nich utvrzuje, anebo nepokládá jich za hříchy a tak ustavičně jich se dopouští z dědičnosti, vzhledem k jejich příjemnosti – z Desatera, a na základě rozumu. Kterýchžto hříchů lze napočítati na padesát až sto, a to jak občanských, tak duchovních.

(1)

*Prvou věcí účinné lásky jest: Zíratí k Pánu a vystříhati se zla,
poněvadž jest hříchem, což děje se pokáním*

Vyloženo to budiž v tomto pořadí:

1) Jakou měrou kdo nevystříhá se zla proto, že jest hříchem, takovou měrou setrvává ve zlu.

2) Jakou měrou kdo neuznává a neví, co hřích jest, takovou měrou má za to, že jest bez hříchu.

3) Jakou měrou kdo uznává a ví, co hříchy jsou, takovou měrou může je při sobě spatřovati, je před Pánem vyznávati, za ně činiti pokání.

4) Dobro, kteréž jest konáno před pokáním, jest nepravým dobrem, rovněž tak i účinná láska, poněvadž dobro jest věcí účinné lásky.

5) Tudíž prvou věcí účinné lásky jest vzhlížeti k Pánu a vystříhati se zla, poněvadž jest hříchem.

(1)

1) Jakou měrou kdo nevzhlíží k Pánu a ne vystříhá se zla proto, že jest hříchem, – takovou měrou setrvává ve zlu. Člověk rodí se ve zlu všelikého druhu; jeho vůle, z níž jest jeho proprium (Proprium, svojství, jáství – to, co člověku jest vlastním – pozn. překl.), jest toliko pouhým zlem. Proto člověk, není-li polepšen a znovuzrozen, nejen že zůstává

takovým, jakým se byl narodil, nýbrž stává se ještě horším, poněvadž ke zlu zděděnému připojuje ještě ono zlo, jehož sám se dopouští. Takovým člověk zůstává, jestliže nevystříhá se zla jakožto hříchu. Vystříhati se zla jakožto hříchu znamená tolik, jako vystříhati se ho jakožto čehosi ďábelského a pekelného, a tudíž umrtvujícího, a tedy proto, že v něm jest věčné zatracení, jestliže člověk takto nazírá na zlo, tu věří, že jest peklo a že jest nebe, jakož i že Pán může odstraniti zlo, snaží-li se člověk, jako by sám ze sebe, zlo to odstraniti. Víz však, co o tomto předměte jest ukázáno ve spisku „Nauka o životě pro Nový Jeruzalém“ (č. 108–113). K tomu chci zde ještě toto připojiti. Veškerá zla vznikají jako cosi příjemného, poněvadž člověk jest zrozen v sebelásce, a tato láska činí příjemnými všechny věci, které jsou jeho propria, tudíž vše, co člověk chce a nač myslí; a každý setrvává až do smrti v těchto jemu při narození vštípených rozkoších [příjemnostech], jestliže nebyly zkroceny, a ony nejsou zkroceny, nejsou-li pokládány za sladký, ale usmrcující jed, anebo za květiny, na pohled sice krásné, ale chovající v sobě jed, a jestliže v důsledku toho rozkoše ve zlu nejsou pokládány za zkázonosné, a to tak dlouho, dokud na konec nestanou se nepříjemnými.

(2)

2) *Jakou měrou kdo neuznává a neví, co hříchy jsou, takovou měrou má za to, že jest beze hříchu.* Člověk sice zná ze Slova [Božího], že jest hříšníkem, který od hlavy až k patě jest ve zlu, ale přece jen [ve skutečnosti] to neví, ježto v sobě nic hříšného nevidí. Proto, ač hlasitě se modlí a hlasitě [Bohu] se vyznává, přece jen sám v sobě tajně věří, že on není hříšníkem, kterážto jeho víra jest zjevná pak ve druhém životě. Neboť tam on pak říkává: jsem čist, jsem bez poskvrny, jsem bez viny, ač, když jest zkoumán, jest nečistý, poskvrněný, ba dokonce odumřelý; jest to, jako když tělo jest co do zevnějšku kvetoucí a hebké, uvnitř však, počínajíc samotným srdcem, veskrze nemocno; anebo jako když nějaká tekutina na svém povrchu zdá se byti [čistou] vodou, ale uvnitř, poněvadž jest stojatá, zapáchá.

(3)

3) *Jakou měrou kdo uznává a ví, co hříchy jsou, takovou měrou může je při sobě spatřovati, je před Pánem vyznati a za ně činiti pokání.* — Bylo řečeno, že „může je viděti“ — jestliže totiž chce je viděti, a chce to ten, kdo věří ve věčný život. Nesmí však při tom míti na mysli toliko to, co koná, nýbrž i to, co chtěl by konati, neboť pokládá-li to za dovolené, tu i to koná, a jestliže to nekoná, — pak činí tak toliko jen z ohledu na svět. Jestliť působení vnitřní a zevnější, čili vnitřní a zevnější konání. Zevnější působení čili konání vychází a existuje z vnitřního působení čili konání, a to tak, jako skutek vzniká z popudu. Popudem ve člověku jest vůle. Byť i tudíž člověk nejednal tělem, protože pokládá to za nedovolené, přece jen popud čili vůle tu zůstává, a to jest vlastní skutek v duchu. Proto poznávati své hříchy a uvědomovati si, čím jsou, jest tolik, jako poznávati a uvědomovati si své myšlenky a z nich poznávati, co pokládá člověk za dovolené, po čem touží, a v jakém smýšlení si libuje. Jestliže člověk přemítá, zda necudnosti jest hříchem, a to těžkým hříchem, zda nenávisť a mstivost jsou hříchy, zda krádež a podobné věci, jakož i domýšlivost a hrdost, pohrdání jinými a lakomost jsou hříchy, — tu odstraňuje pokrývku, kterou jako by člověk se byl zahaloval a v nich se utvrzoval, bere Slovo [Boží] na poradu a vidí [své hříchy].

(4)

Ten, kdo uznává, že hřích jest hříchem [může hříchy při sobě viděti], — což jest zjevno každému. Kdo však je v myšlenkách pokládá za dovolené, ale v těle za nedovolené z ohledu na svět, — ten nemůže hříchů svých viděti. Podobá se tomu, kdo chtěje viděti svůj obličej, obrátí by zrcadlo anebo tornu, kdo chtěje viděti svůj obličej potáhl by zrcadlo sítkovaným

plátnem.

(5)

[Postranní poznámka]. **SEBEZKOUMÁNÍ.**

(a) Jestliže týče se toliko skutků, odkrývá málo; a to nepostačí; příčina toho.

(b) Jestliže však týče se myšlenek a úmyslů, odkrývá více.

(c) A jestliže vyšetřuje, co člověk pokládá nebo nepokládá za hřích, pak odkrývá vše.

Neboť cokoliv člověk v sobě pokládá za dovolené, to dělá. Pokládá-li něco za dovolené, týče se to vůle, stává se to popudem a jest to vykonáno v duchu; a uskutečňováno to bývá v těle, jestliže překážky jsou odstraněny. A takovými jsou Machiavelisté.

(6)

4) **Dobro, kteréž jest konáno před pokáním, jest nepravým dobrem, a rovněž tak i účinná láska [charita], poněvadž dobro jest věcí účinné lásky.** — Zlo jest totiž uvnitř člověka, poněvadž není odkryto a tudíž také není léčeno, a ze zla nemůže pravé dobro vyvěrati. Zdroj jest nečistý. Dobro, vyvěrající ze zla, může co do zevní podoby jeviti se jako dobro avšak v takovém dobru člověk jest takový, jakým jest vnitřně. Vše, co člověk koná, jest tudíž jeho obrazem; před anděly jeví se ve svém vlastním obraze, ba i mimo sebe, což tisíckrát jsem viděl. Proto dobro, které někdo koná svým tělem, může se jeviti jako dobro těm, kdož nevidí nic jiného, nežli zevnějšek, ale uvnitř spočívá vůle a úmysl, kteréž mohou býti takové, že člověk chce býti pokládán za upřímného a dobrého proto, aby zjednal si přízeň, ale jen z ohledu na svou čest. a zisk. Slovem, jeho dobro jest buď dobrem záslužným (**T. j. spojeným s myšlenkou na získání zásluhy — pozn. překl.**), anebo pokryteckým, anebo ďábelským, a tím jest, jestliže koná toto dobro jen proto, aby klamal, mstil se, vraždil atd. Ale toto dobro při smrti, kdy člověk uváděn jest do svého vnitra, jest odňato, a stává se zjevným zlem.

(7)

Veškeré dobro, které člověk koná bližnímu, jest věcí účinné lásky čili jest účinnou láskou. Proto lze seznati, jaká jest účinná láska, podle výše položených tří bodů, totiž: 1. Jakou měrou kdo vystříhá se zla jakožto hříchu. 2. Jakou měrou kdo ví a uznává, co jsou hříchy. 3. A jakou měrou vidí je u sebe, a vyznává je a koná pokání. (**Konáním pokání rozumí se důsledné odstupování od hříchů, zanechávání hřešení, a tudíž nikoliv pouhá lítost a zadostučinění modlitbami ve smyslu některých církví. — pozn. překl.**) To jsou známky, podle nichž lze seznati, jakou kdo má účinnou lásku.

(8)

5) **Tudíž prvou věcí účinné lásky jest vzhlížeti k Pánu a vystříhati se zla, poněvadž jest hříchem.** Veškeré dobro, jež člověk prokazuje svému bližnímu pro bližního samotného, anebo pro pravdu samu a dobro samo, a tudíž proto, že jest to podle Slova [Božího], a tedy koná-li tak pro náboženství, a tudíž pro Boha a tedy z lásky čili z náklonnosti duchovní, zove se dobrem účinné lásky čili dobrým skutkem. Proto skutek není dobrým tou měrou jak pochází od člověka, nýbrž tou měrou, jak pochází od Pána skrze člověka. Pán činí dobro každému, hlavně skrze jiné lidi, ale činí to tak, že člověk nemá za jiné, nežli že činí dobro to sám ze sebe. Proto Pán často podněcuje i zlé lidi, aby jiným činili dobře; stává se tak však z náklonnosti lásky k sobě a lásky ke světu. Toto dobro sice jest Páně čili od Pána, ale člověk

není za ně odměňován. Jestliže však člověk nekoná dobro z pouhé přírodní lásky čili náklonnosti, nýbrž z duchovní lásky čili náklonnosti – tu jest odměňován. Odměnou jeho jest nebeská blaženost oné lásky a náklonnosti, kteráž mu na věky zůstává a to dotud, dokud dobro nekoná sám ze sebe, t. j. dokud věří, že veškeré dobro jest od Pána, a nehledá v dobru tom nějakou zásluhu [pro sebe]. O tom že nikdo sám ze sebe nemůže konati dobro, kteréž jest skutečným dobrem, nýbrž že člověk jen tou měrou, jak vystříhá se zla jakožto hříchu, koná dobro, nikoliv ze sebe, nýbrž z Pána, viz ve spisku „Nauka o životě pro Nový Jeruzalém podle přikázání Desatera“ č. 9–17 a 18–31.

(9)

Z toho všeho vysvítá, že před pokáním není nijaké účinné lásky, jejíž dobro bylo by z Pána, nýbrž že jest pouze z člověka; ale po pokání stává se účinnou láskou, jejíž dobro není ze člověka, nýbrž z Pána. Neboť Pán nemůže vejíti ke člověku a skrze něho něco dobrého ze Sebe učiniti, dokud ďábel, t. j. zlo není vypuzeno, nýbrž teprve po jeho vypuzení. Ďábel však jest vypuzován pokáním; a když byl vypuzen, vchází Pán a činí tam dobro skrze člověka, avšak vždy tak, že člověk cítí jinak, nežli že činí je sám ze sebe, ačkoliv však ví, že jest to od Pána.

(10)

Z toho tedy vysvítá, že prvou věcí účinné lásky jest, vystříhati se zla, protože jest hříchem, a to děje se pokáním. Kdož nevidí, že ten, kdo nečiní pokání, jest zlý ? A kdo nevidí, že zlý nemá účinné lásky ? Kdož nevidí, že ten, kdo nemá účinné lásky, nemůže ani účinnou lásku prokazovati ? Účinná láska projevuje se z účinné lásky ve člověku.

(11)

6) Ke konci bylo by lze uvést některá místa ze Slova [Božího], a to z řečí Páně k farizeům, že vnitřní člověk musí býti očištěn. Dále slova z Izaiáše (I. kap.) a též některá místa, kteráž uvedena jsou v „Nauce o životě pro Nový Jeruzalém“ č. 28–31. a 50–52.

(2)

***Druhou věcí účinné lásky [charity] jest konati dobro,
poněvadž jest to užitečností***

Budiž to vysvětleno v tomto pořadí:

1) Věcí účinné lásky jest nechtíti konati zla bližnímu.

2) Věcí účinné lásky jest chtíti konati dobro bližnímu.

3) Člověk může konati dobro, o němž se domnívá, že pochází z účinné lásky, a přece jen může nevystříhati se zla, ač veškeré zlo směřuje proti účinné lásce.

4) *Jakou měrou člověk nechce bližnímu činiti zle, tou měrou chce mu činiti dobro, a nikoliv naopak.*

5) *Zlo musí nejprve býti odstraněno, poněvadž jest proti účinné lásce, — což děje se vzhlížením ku Pánu, a pokáním, — prve než dobro, které člověk koná, jest dobrem účinné lásky.*

6) *Jak poznáváme zlo a v důsledku toho pokáním je odstraňujeme, takové jest dobro, které jest věcí účinné lásky.*

7) *Z toho vyplývá, že prvou věcí účinné lásky jest vzhlížeti k Pánu a vystříhati se zla jakožto hříchu, a druhou věcí účinné lásky jest konati dobro.*

(12)

1) *Věcí účinné lásky jest, nechtíti konati zlo bližnímu. Každý uznává, že účinná láska nekoná bližnímu zla, poněvadž účinná láska jest láskou k bližnímu, a kdo někoho miluje, varuje se činiti mu něco zlého. Mezi takovými jest spojení duší. Z toho plyne, že když někdo způsobí zlo tomu, s nímž jest spojen láskou, pocítuje ve své duši, jako by to zlo konal sám sobě. Kdo mohl by činiti zlo svým dětem, své ženě, svým přátelům ? Neboť konání zla směřuje proti dobru lásky.*

(13)

Kdož by nevěděl, že bližního nemiluje ten, kdož jiného nenávidí, jedná s ním jako s cizincem a nepřítelem, plane pomstychtivostí a přeje si jeho smrti ? Že nemiluje bližního ten, kdo chtěl by cizoložiti s manželkou jiného, przniti panny a pak je opustiti, a znásilňovati ženy ? Že nemiluje bližního ten, kdo chtěl by uloupiti anebo za různých záminek odciziti jeho jmění, — kdo chtěl by jinému na cti utrhati pomluvami anebo křivým svědectvím ? Anebo ten, kdo závidí dům, ženu anebo cokoli, co náleží jeho bližnímu ? Z toho jest zjevno, že věcí účinné lásky jest, nechtíti konati bližnímu zlo. A tak i Pavel na dvou místech praví, že láskou k bližnímu jest plniti zákon [Řím. 13, 8—10; Gal. 5, 14]; podobně praví se i na jiných místech Slova [božího].

(14)

2) *Věcí účinné lásky jest, chtíti konati dobro bližnímu. I toto jest známo, neboť lidé věří, že věcí účinné lásky jest dávatí chudým, pomáhati potřebným, podporovati vdovy a sirotky, obdarovávati kněze, přispívati na kostely, nemocnice a různé zbožné účely; a že hladové krmiti, žíznivé napájeti, pocestné přijímati, nahé odívati, nemocné navštěvovati, k vězňům docházeti a jiné podobné věci jsou dobrem účinné lásky, — ačkoliv toto vše jest dobrem toliko tou měrou, jak člověk vystříhá se zla jakožto hříchu. Jestliže člověk koná ony skutky dříve, nežli započal vystříhati se zla jakožto hříchu, jsou skutky ty jen dobrem zevnějším, ba dokonce dobrem, konaným [jedině] pro zásluhu, a vyvěrají z nečistého zdroje; a co z takovéhoho zdroje vyvěrá, jest vniterně zlé. Ve skutcích takových jest člověk, a jest svět.*

(15)

Jest známo, že věcí účinné lásky jest konati křesťanské dobro, a mnozí věří, že dobrem ničí se zlo, a že tak zlo ve člověku přestává existovati, anebo aspoň že nelze je pozorovati. Tímto dobrem však zlo se neničí, jestliže člověk o tom zlu, které jest při něm, nepřemýšlí a nečiní-li z něho pokání. Jsou mnozí, kdož takto věřili, domnívajíce se, že v nich nijakého zla není; když však byli zkoumáni, uvědomili si, že jsou plni zla, a že kdyby nebyli držáni v

zevnějšnosti, nemohli by býti spaseni.

(16)

3) Člověk může konati dobro, o němž se domnívá, že pochází z účinné lásky, a přece jen může nevystříhati se zla, — ač veškeré zlo směřuje proti účinné lásce. Jest zřejmou věcí, že vystříhati se zla [a konati dobro] jsou dvě různé věci: neboť ti, kdož konají jakékoliv dobro účinné lásky ze zbožnosti a z myšlenek na věčný život, nicméně však nevědí, že chovají v sobě nenávist a pomstychtivost, smilniti, loupiti, ubližovati, na cti utrhati, jakož i vydávati křivé svědectví a mnohé jiné věci jsou zlem. Jsouť soudcové, kteří žijí zbožně, a přece jen nepokládají sobě za hřích, souditi z ohledu na přátelství a příbuzenství, jakož i se zřetelem na čest a zisk; ba i kdyby to věděli, že jest to hříchem, namlouvali by sobě, že není to zlem. Podobně činí i jiní. Slovem, vystříhati se zla jakožto hříchu a konati křesťanské dobro jsou dvě zcela různé věci. Ten, kdo vystříhá se zla, poněvadž jest hříchem, koná křesťanské dobro; ale ti, kdož konají dobro, nevystříhajíce se zla jakožto hříchu, nekonají nijakého křesťanského dobra. Neboť zlo jest proti účinné lásce, a proto tedy předem musí býti zničeno, prve nežli dobro, jež jest konáno, může býti spojeno s účinnou láskou, státi se věcí účinné lásky. Nikdo nemůže konati dobro a současně konati zlo, anebo chtíti dobro a zároveň zlo.

(17)

Veškeré dobro, které samo sebou jest dobrem, pochází z vnitřní vůle. Zlo jest z této vůle odstraňováno pokáním. Tamtéž sídlí i zlo, v němž člověk se rodí. Jestliže tudíž člověk nečiní pokání, zlo zůstává v jeho vnitřní vůli a dobro vychází ze zevnější vůle; tudíž jeho stav jest zvrácen. Vnitřnost dodává hodnotu zevnitřnosti, nikoliv však zevnitřnost vnitřnosti. Pán praví: „Vyčist' prve to, což vnitř jest v konvi a v míse“. [Mat. 28, 26.]

(18)

Člověk má dvojí vůli: vnitřnou a zevnější. Vnitřná vůle očišťuje se pokáním; zevnější vůle pak koná dobro z vůle vnitřní; ale zevnějším dobrem neodstraňuje se zlo náruživosti, čili kořen zla.

(19)

4) Jakou měrou člověk nechce bližnímu činiti zlo, tou měrou chce mu činiti dobro, a nikoliv naopak. Jest občanské dobro, jest morální dobro a jest duchovní dobro. Dobro, které člověk koná dříve, nežli se vystříhá zla jakožto hříchu, jest dobrem občanským a morálním, ale jakmile člověk vystříhá se zla jakožto hříchu, tu jak občanské tak i morální dobro stává se dobrem duchovním, nikoliv však dříve.

Chtíč skrývá se uvnitř, a zevně jest jeho rozkoš [příjemnost]; jestliže tudíž člověk myslí ze chtíče a z jeho rozkoše, tu buď utvrzuje zlo a věří, že jest dovoleno, a tak jest ve zlu, anebo vůbec nemyslí, že by měl nějakého zla v sobě a tak věří, že jest bez viny.

(20)

Jest pravdou, že člověk má uznávati sebe za hříšníka, a že od hlavy k patě není v něm nic, co bylo by bezvadné; ale člověk může takto se vyjadřovati a i vědomě o tom mluvíti, a přece jen, nedospěje-li k tomuto seznání zkoumáním sama sebe, nemusí tomu vnitřně věřiti. Teprve pak může mluvíti a teprve pak cítiti, že nic bezvadného v něm není. Tak a ne jinak vřed jest otevřen a vyhojen; jinak nastává uzdravení jen zdánlivé.

Zdaž Pán nekázal pokání, a právě tak i učedníci, a právě tak i Jan Křtitel?

Izaiáš praví, že prvou věcí jest odstupovati ode zla, a že pak člověk musí se učit konati dobro, [Iz. 1, 16. 17.] Do té doby člověk neví, co jest dobro a jaké jest; zlo neví, co jest dobro, ale dobro bude viděti zlo.

(21)

5) Zlo musí nejprve býti odstraněno, poněvadž jest proti účinné lásce, což děje se pokáním, — prve než dobro, které člověk koná, jest dobrem účinné lásky. Ježto zlo musí býti nejprve seznáno, aby pak mohlo býti odstraněno, proto Desatero bylo prvou věcí Slova [Božího]), a v celém křesťanství jest prvou naukou církve. Všichni jsou uváděni do církve tím, že seznávají, co jest zlo, a že je nečiní, protože to jest proti Bohu.*

**) Autorovým názorem — jakž jinde v jeho spisech jest vysvětleno — jest, že Desatero (Decalog) byl onou částí Slova Božího, která nejprve byla psána — z důvodu zde udaného. Viz Apok. Expl. č. 939. Poznámka angl. překladu.*

Tato prvá věc byla tak svatá z té příčiny, že nikdo dříve nemůže konati křesťanské dobro.

Že dobro pak následuje, zjevno jest z tohoto: Soudce říkává: Nechci pro různé příčiny souditi ze zla [i. j. na základě zla], nýbrž chci souditi spravedlivě — a koná dobro.

Hospodář praví: Nechci jednati jinak, než spravedlivě a věrně [fideliter] — a takto koná dobrý skutek.

Podobně i ve sterých jiných případech; když člověk nekoná zlo, koná dobro.

Proto lze stanoviti pravidlo, že vystříhati se zla jakožto hříchu jest konati dobro.

(22)

6) Jak poznáváme zlo a v důsledku toho pokáním je odstraňujeme, takové jest dobro, které jest věcí účinné lásky. Podle toho, jak člověk uznává, co jest více nebo méně zlem, a jaké jest zlo víry a zlo života, a jakou měrou od něho odstupuje, a odstupuje od něho, jestliže vzhlíží k Pánu a v Něho věří, — takovým jest i jeho dobro.

Příklady mohou to dokázati: neboť čím člověk jest vniternějším, tím jest čistším, tím lepším stává se zdroj, z něho vyvěrá dobro.

Slovem, dobro jest dobrem u každého tou měrou a té jakosti, jak jeho zlo jeví se mu býti zlem. Jedno nemůže býti odděleno od druhého.

Tou měrou, jak někdo svléká [se sebe] starého člověka, obléká nového.

Tou měrou, jak někdo křížuje tělo, žije v duchu.

Nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům zároveň.

Poznání předpokládá to, že jest nutno věděti, co jest pravé a co nepravé; odstraňování jest věcí vůle; a obé jest věcí života.

(23)

7) Z toho vyplývá, že prvou věcí účinné lásky jest vzhlížeti k Pánu a vystříhati se zla, jakožto hříchu; a druhou věcí účinné lásky jest konati dobro. Zlý člověk právě tak jako dobrý člověk může konati dobro. On může podporovati jiného a prokazovati mu mnohé dobré služby, – a to z blahovůle, z laskavosti, přátelství, ze soucitu. Skutky ty však nejsou skutky účinné lásky pro toho, kdo je koná, nýbrž jen tomu, komu byly prokázány; jen co do zevnějšku zdají se býti věcí účinné lásky.

(24)

Jestliže někdo po několikráte vystříhá se zla jakožto hříchu, tu pak dobro, které činí, počíná se mu objevovati a jest zároveň v něm; arcíť vystříhání se zla musí býti na prvním místě, a ono také ve skutečnosti jest věcí prvou a vniternou.

(3)

*Bližní, který má býti milován,
jest – co do duchovního pojetí – dobro a pravda*

Bylo řečeno: „co do duchovního pojetí“, protože jest to pojetí [představa], v němž duchovní člověk trvá vniterně; andělé jsou rovněž v této představě. Tato představa jest abstrahována [odloučena] od hmoty, prostoru a času a zejména od osobnosti. Budiž to takto rozčleněno:

1) Člověk jest člověkem nikoliv pro svou podobu, nýbrž pro dobro a pravdu, které jsou při něm, čili – což jest totéž – pro svou vůli a rozum.

2) Proto dobro a pravda ve člověku jest bližním, který má býti milován.

3) Jaké jest dobro a pravda při člověku, takovým jest i bližním, čili jakým jest člověk, takovým jest bližním.

4) Stupeň bližního stanoven jest stupněm dobra a pravdy při člověku; tudíž každý člověk není touž měrou bližním, jako jest jím druhý.

5) Dobro vniterné vůle jest bližním, kterýž má býti milován, nikoliv však dobro zevnější vůle, leč jestliže totéž tvoří celek s oním.

6) Pravda jest tou měrou bližním, jak vyvěrá z dobra a jak tvoří jediný celek s ním, jako forma a podstata.

(25)

1) Člověk jest člověkem nikoliv pro svou podobu, nýbrž pro dobro a pravdu, které jsou při něm, čili – což jest totéž – pro svou vůli a rozum. Jest známo, že vůle a rozum tvoří vlastního člověka, nikoliv však jeho forma, kteráž co do obličeje a těla zdá se býti člověkem. Jsou

někteří nerozumní a blázniví, a vypadají jako lidé; jsou někteří tak přírodní, že jsou jako zvířata kromě toho, že dovedou mluvit; jiní jsou rozumoví a duchovní. Lidská forma těchto posledních může se jevit méně krásnou, a přece jen tito jsou mnohem více lidmi, nežli oni druzí. Odejmi jim dobro a pravdu, – a zůstane lidská forma, v níž není člověk; tací jsou jako obrazy a sochy, a jako opice.

(26)

Bylo řečeno „dobro a pravda“, t. j. vůle a rozum, protože dobro jest věcí vůle a pravda jest věcí rozumu; vůle totiž jest přijímací schránou dobra a rozum přijímací schránou pravdy.

A přece jen dobro a pravda nemohou existovati, leč jediné ve svých subjektech; nic nemůže býti od svého subjektu odděleno; proto jest člověk bližním, avšak co do duchovní představy jest to dobro a pravda, jimiž člověk jest člověkem.

(27)

2) Proto dobro a pravda ve člověku jest bližním, který má býti milován. Představ si tři anebo deset osob, které bys chtěl vyvoliti k nějaké domácí práci; volil bys jinak, nežli podle dobra a pravdy, kteréž jsou v nich ? Jen tím jest člověk člověkem. Jestliže z deseti vyvolíš jednoho k vykonání nějaké práce, zdaž nezkoumáš jeho vůli a jeho rozum ? Ten, který jest vyvolen, jest tvým bližním, který jest milován. Ďábelský člověk může co do obličeje vypadati právě tak, jako andělský člověk; zdaž však nemá býti milován člověk andělský, nikoliv však člověk ďábelský ? Andělskému člověku prokazuješ dobro pro dobro a pravdu, kteréž jsou při něm, nikoliv však člověku ďábelskému; účinnou láskou jest tohoto trestati, páchá-li zlo, ale andělského člověka odměňovati. Jestliže pozoruješ deset dívek, abys jednu z nich učinil svou manželkou, a mezi nimi jest pět nevěstek a pět ctnostných panen, – zdaž nezvolíš si jednu z oněch ctnostných a to podle jejího dobra, kteréž souhlasí s dobrem tvým vlastním?

(28)

3) Jaké jest dobro a pravda při člověku, takovým jest i bližní, čili jaký člověk jest, takovým jest bližním. Že ne každý člověk stejnou měrou jest bližním, učí podobenství Páně o člověku, lotry zraněném; v podobenství tom jest řečeno, že „ten jest bližním, kdož prokázal jemu milosrdenstvím [Luk. 10, 29–37.]

(29)

Kdož nerozeznává bližního podle jakosti dobra a pravdy při něm, může tisíckrát se zmýliti; a jeho účinná láska slané se zmatenou a konečně zanikne. Ďábelský člověk může volati: „Já jsem tvůj bližní, prokaž mi dobro“, a jestliže prokážeš mu dobro, může zabít tebe nebo jiného. Dal jsi mu nůž anebo meč do ruky.

Prostoduší lidé takto jednají. Říkávají, že každý člověk jest stejně bližním, a nedají si práci zkoumati, jakým jest; nýbrž mají za to, že to činí Bůh, „jen když já mohu pomoci bližnímu“. To však není milováním bližního. Ten, kdo z pravé účinné lásky miluje bližního, zkoumá, jaký jest člověk, a prokazuje mu dobro opatrně a se zřetelem na jakost jeho dobra.

Takovéto prostoduché osoby bývají v příštím životě odstraněny a odděleny; neboť jestliže přijdou mezi" ďábelské duchy, jsou sváděny, aby jim prokazovaly dobro a škodily dobrým. Volají tito duchové: „Vysvobod' mne, pomoz mi“ A to jest největší posilou, kterou si zlí získávají; bez takovéto pomoci a bez jistého spojení s oněmi [prostoduchými dobrými] nezmohou vůbec nic; ale ve spojení s těmi, kteréž ve jménu bližního byli oklamali, stávají se

mocnými.

(30)

Pravá účinná láska jest chytrá a moudrá; ona druhá účinná láska jest nepravá, poněvadž pochází jediné z vůle čili z dobra, nikoliv však současně z rozumu čili z pravdy.

(31)

4) Stupeň bližního stanoven jest stupněm dobra a pravdy při člověku; tudíž každý člověk není touž měrou bližním, jako jest jím druhý. Dobro co do svých stupňů dělí se v občanské dobro, morální dobro a duchovní dobro.

(32)

Bližní, kterého člověk má milovati z účinné lásky, musí býti duchovním dobrem; bez tohoto dobra není účinné lásky; neboť dobro účinné lásky jest duchovním dobrem, poněvadž podle tohoto dobra všichni, kdož jsou v nebesích, jsou spojováni.

(33)

Morální dobro, které jest vlastním lidským dobrem, – neboť jest to rozumové dobro, podle něhož člověk se člověkem žije jako bratr a soudruh – jest bližním tenkrát, jestliže vyvěrá z duchovního dobra; neboť morální dobro bez duchovního jest zevnější dobrem, jest věcí zevnější vůle a není vnitřním dobrem. Může býti i zlem a tudíž nemá býti milováno.

(34)

Občanské dobro jest dobrem života, prožívaného podle občanských zákonů; a jeho prvá a základní zásada – nic nekonati proti těmto zákonům – jest stanovena v souvislosti s tresty. Jestliže v tomto dobru není dobra morálního a v něm opět duchovního dobra, tu občanské dobro jest toliko zvířecím, jež zvířata uzavřená nebo na řetěze jsoucí projevují k těm, kdož dávají jim potravu, anebo tu je trestají, tu zase jim lichotí.

Člověk učí se těmto druhům dobra za nejútlejšího mládí z Desatera. Zákony Desatera stávají se nejprve občanskými zákony, pak morálními a posléze duchovními; a teprve pak konané dobro stává se dobrem účinné lásky, a to v rozmanitém stupni.

(35)

Vlastní účinná láska má především zřetel na dobro lidské duše; a miluje toto dobro, poněvadž jím nastává spojení; poté má zřetel na morální dobro člověka a miluje je tou měrou, jak člověk žije morální život podle zdokonalení svého rozumu, – a posléze má na zřeteli jeho občanské dobro, podle něhož člověk žije ve svém styku se světem. Svým občanským dobrem člověk jest člověkem světa; svým morálním dobrem jest člověkem, stojícím nad světem a pod nebesy; a svým duchovním dobrem člověk jest člověkem nebeským čili andělem. Spojení člověka se člověkem děje se tímto dobrem a pak postupně dobrem nižších stupňů. Na příklad: Jsou duchovní lidé, kteříž chtějí konati dobro a přece jen nejsou rozumnými, – a ten kdo dobře něčemu nerozumí, nemůže také dobře konati; a tudíž takový stěží bývá rozumově–morálním. A jsou lidé, kteří rozumí dobře a přece jen nehodlají jednati dobře. Tací lidé nejsou bližním co do svého rozumu; ale ten, kdo dobro konati nehodlá, není bližním, byť i rozuměl dobře. Slovem, vůle tvoří bližního a rozumovost toliko tou měrou, jak souhlasí s vůlí.

(36)

5) *Dobro vniterné vůle jest bližním, který má býti milován, nikoliv však dobro zevnější vůle, leč jestliže totéž tvoří celek s oním. Jest vniterná vůle a zevnější vůle; rovněž tak i vniterný a zevnější rozum.*

Vniterná vůle je ve spojení s nebem a zevnější vůle se světem.

Veškeré dobro jest věcí vůle a vlastním dobrem účinné lásky jest dobro vniterné vůle.

Tyto obě vůle snaží se ve člověku býti odloučeny a též ponejvíce bývají odloučeny u takových lidí, kteří jsou pokrytci, licoměrníky a lichotníky proto, aby něco tím vyzískali.

Jestliže však ony obě vůle tvoří jedinou, tu dobro obou tvoří jediné dobro, kteréž jest bližním.

Tyto zásady mohou býti znázorněny příklady a přirovnáním.

(37)

6) *Pravda jest tou měrou bližním, jak vyvěrá z dobra a jak tvoří jediný celek s ním, jako forma a podstata. Každá forma nabývá své jakosti od své podstaty; proto jest forma taková, jaká jest její podstata.*

To může býti objasněno faktem, že jaká jest vůle, takový jest i sám sebou rozum.

Může to býti objasněno i zvukem, řečí a mnohými jinými věcmi.

Že pravda jest dobrem ve formě, lze seznati v díle „Vysvětlená Apokalypsa“. [Apocalypsis Explicata.]

Jest tedy zjevno, že v duchovním pojetí bližním jest dobro, které má býti milováno, čili [že má býti milován] člověk podle svého dobra.

(4)

Předmětem účinné lásky jest člověk, společnost, vlast a lidské pokolení; a každý jest bližním v užším a širším smyslu

(38)

Jest známo, že člověk jest bližním. Společnost jest bližním, poněvadž společnost skládá se z lidí. Vlast jest bližním, poněvadž vlast skládá se z mnoha společností a jest tudíž mnohonásobným člověkem. A lidské pokolení jest bližním, poněvadž lidské pokolení skládá se z velkých společností, z nichž každá jest mnohonásobným člověkem; a jest tudíž člověkem v nejširším smyslu.

Budiž to objasněno v tomto pořádku:

- 1) Každý člověk jest bližním podle jakosti svého dobra.
- 2) Společnost, menší nebo větší, jest bližním podle dobra své užitečnosti.
- 3) Vlast jest bližním podle svého duchovního, morálního a občanského dobra.

4) Lidské pokolení jest bližním v nejširším smyslu; poněvadž však jest rozděleno v císařství, království a republiky, každý z těchto států jest bližním podle dobra svého náboženství a podle dobra, kteréž prokazuje vlasti a sobě.

(39)

1) Každý člověk jest bližním podle jakosti svého dobra. Ježto v duchovním pojetí dobro jest bližním, a člověk jest subjektem dobra a rovněž objektem toho, kdož koná dobro, jest z toho zjevno, že v přírodním pojetí bližním jest člověk. Nijaký člověk vzhledem ke své osobě není více bližním nežli jiný, jest jím však vzhledem k dobru, jímž jest takovým či onakým; neboť jest tolik rozdílů mezi bližními, kolik jest rozdílů mezi dobry, a rozdíly mezi dobry jsou nesčetné.

(40)

Myslivá se, že bratr, příbuzný nebo známý jest více bližním, nežli člověk cizí; a že ten, kdo jest narozen v téže zemi jest více bližním, nežli ten, kdo jest jinde zrozen. Ale každý jest bližním podle svého dobra, budiž to Řek anebo pohan. Neboť každý jest bližním podle duchovního přízněného a příbuznosti; to lze seznati z toho, že každý člověk po smrti přichází mezi svoje, s nimiž, pokud se týče dobra – čili což jest totéž, pokud se týče náklonností – jest si vzájemně podoben. Přírodní příbuznost skutečně po smrti zaniká a jest nahrazena duchovní příbuzností; neboť v každé nebeské společnosti znají se jednotlivci navzájem a přidružují se k sobě, poněvadž trvají v tomtéž dobru. Z deseti těch, kteří byli na světě bratřími, patero jich může býti v pekle a patero v nebi, a i těchto pět může býti v různých společnostech – a když se sejdou, nepoznávají se navzájem, neboť náklonnosti každého z nich jsou vtisknuty jejich obličejům. Z toho je zjevno, že každý člověk jest bližním podle jakosti svého dobra.

Dobrem, podle jehož jakosti lidé se rozeznávají, jest zejména dobro duchovní; toto [duchovní dobro] má účinná láska především na zřeteli.

(41)

2) Společnost menší neb větší jest bližním podle dobra své užitečnosti. Každá společnost v některém státě jest zřízena za účelem jisté užitečnosti, kteréž jsou rozmanité. Jsou společnosti, jejichž úkolem jest obstarávati různé občanské věci, kteréž jsou přecetné; různé právní věci; různé hospodářské věci, různé církevní věci, jako konsistoře, akademie a školy; jsou též vědecké společnosti, jichž jest rovněž mnoho.

(42)

Každá společnost nemůže býti ve svém souboru pokládána nežli za jediného člověka; a proto každá z nich jest nám bližním podle toho, jakou skýtá užitečnost; čím výtečnější jest její užitečnost, tím více jest ona bližním; skýtá-li jen malou užitečnost, jest i málo bližním. Skýtá-li však špatnou užitečnost, není bližním právě tak, jako bližním není zlý člověk, jehož dobra si přejí, aby stal se dobrým člověkem, a jež pak co možná snažím se polepšiti, byť i musilo se to státi pohrůzkami, káráním, tresty a vyloučením.

Každá společnost, která má jistý úkol, musí býti pokládána za jediného složitého člověka. O jednotlivcích se říkává, že jsou údové státu, poněvadž říše bývá pokládána za jediného člověka; vespolek tvoří jediného člověka, jehož údy jsou jednotlivcové.

Jest to právě tak, jako v nebi. Tam každá společnost, menší i větší, jest jako by jediným člověkem, a také vypadá jako jediný člověk; viděl jsem jistou výtečnou společnost jako jediného člověka. Formou [podobou] nebes jest forma [podoba] člověka.

Rovněž tak i společnost na zemi jeví se andělům v nebesích jako jediný člověk.

(43)

3) Vlast jest bližním podle svého duchovního, morálního a občanského dobra. Podle názoru všech lidí vlast jest jakoby celek; proto jsou všechny zákony, týkající se jak soudnictví, tak hospodářství, dány jako pro jednotlivce; proto vlast jest jako konkrétní člověk; a bývá též zvána tělem, jehož hlavou jest král. Dobro vlasti, o něž musí býti pečováno, zove se veřejným, čili obecným dobrem. Také o králi se říkává, že všichni náležejí k jeho státnímu tělesu.

(44)

Když se Pánu zlíbí, každé království jeví se jako jediný člověk před očima andělů v nebesích, a to v takové formě [podobě], která odpovídá jeho jakosti. Jeho forma jest formou jeho duchovní náklonnosti; forma obličeje jest formou jeho duchovního dobra; forma těla jest formou jeho občanského dobra; jeho způsoby, jeho řeč a p. znázorňují jeho rozumovost. Když někdo posuzuje nějaké království jako jediného člověka, může seznati jeho jakost a podle té jakosti jest on bližním.

(45)

Narozením nikdo nestává se více bližním, nežli jiný; ba ani otec a matka jimi nejsou, — a též ani vychování to nezpůsobuje. Zrození a vychování pocházejí z přírodního dobra; rovněž příbuzenství a sousedství není příčinou, že někdo jest více naším bližním, nežli jiný, a rovněž tak ani vlast není toho příčinou. Každý má býti milován toliko podle jakosti svého dobra. Jest však povinností, prokazovati vlasti dobro a pečovati o její blaho, poněvadž takto pečujeme o všechny; jinak jest tomu vzhledem ke druhým státům, neboť jedno království nežádá si blaha království druhého, nýbrž spíše snaží se je zničiti co do blahobytu a moci, jakož i co do sebeobrany. Tudíž milovati jiné králova ství více, pečovati více o jeho blaho — bylo by jednati proti dobru onoho království, ve kterém člověk sídlí. Z toho důvodu každý člověk má svou vlast milovati ve vyšším stupni.

(46)

Na příklad: Jestliže jsem se narodil v Benátkách anebo v Římě, a jestliže jsem protestantským křesťanem, zdaž mohu svou vlast, čili rodnou zemi milovati pro její duchovní dobro? Nemohu. Ani vzhledem k jejímu morálnímu a občanskému dobru, pokud to závisí na jejím duchovním dobru, jakž tomu obyčejně bývává; jestliže však to od toho nezávisí, tu mohu onu vlast milovati, byť mne i nenáviděla. Tudíž nesmím ji nenáviděti jako nějakého nepřítele a protivníka, nýbrž ji milovati, nečiníti jí bezpráví, nýbrž pečovati o její dobro, jestliže koná nějaké dobro, — ale nepečovati o ni tak, abych li v její nepravdě a zlu utvrzoval. O lásce k vlasti však více jinde.

(47)

4) *Lidské pokolení jest bližním v nejširším smyslu; poněvadž jest však rozděleno v císařství, království a republiky, každý z těchto států jest bližním podle dobra svého náboženství a mravnosti, a podle dobra, kteréž prokazuje naší vlasti a kteréž jest i jejím dobrem. Tento předmět jest příliš obsažný, než aby mohl býti podrobně objasněn Postačí říci, že kdyby u mne byl člověk z některého státu, anebo já s ním v témže domě nebo v tomtéž městě bydlil, byl by mým bližním podle svého dobra. Právě tak jest tomu i se všemi ostatními jednotlivci v onom království, jimž tento jednotlivý člověk co do smýšlení se podobá. A třeba že by to byl i vyslanec některého státu, zastupující svého krále a tudíž i království, nelze popřít, že byl by mým bližním jen podle dobra svého náboženství a mravů, a podle toho, jak chce konati dobro vlasti a sobě samému, zejména tou měrou, jak toto dobro jest totožné s jeho vlastním dobrem.*

(48)

Nemluvím zde o jiném dobru, nežli o dobru účinné lásky, a to o dobru pravé účinné lásky. Zlí lidé, ba i lupiči a pekelníci, mohou se navzájem milovati, nikoliv však z účinné lásky čili z dobra vnitřné lásky. Nýbrž proto, poněvadž jsou spojeni ve zlém konání, v loupění, smilství, pomstychtivosti, vraždění a rouhání, a jsou si navzájem bližními. Ti však nejsou zde míněni, poněvadž zde jest pojednáváno o účinné lásce a o jejím dobru.

(49)

Mohu milovati všechny lidi ve vesmíru, a to podle jejich náboženství, a to netoliko ty, kteří žijí v mé vlasti, nýbrž i ty, kdož žijí v jiných královstvích, a nejen ty, kdož žijí v Evropě, nýbrž i ty, kdož žijí v Africe. Miluji pohana více nežli křesťana, jestliže pohan ten žije správně podle [svého] náboženství, jestliže ze srdce klaní se Pánu pravé:

„Nedopustím se tohoto zla, poněvadž jest to Oroii Bohu“. Nemiluji ho sice vzhledem k jeho nauce, nýbrž vzhledem k jeho životu; neboť jestliže bych ho miloval jediné vzhledem k nauce, tu miloval bych ho jako zevnějšího člověka, jestliže však miluji ho vzhledem k životu, – miluji ho i jakožto vnitřného člověka. Neboť jestliže má dobro náboženství, má též i morální a občanské dobro. Dobra ta nemohou býti oddělena. Ale člověk, který má pouze nauku, nemusí míti náboženství. Jeho morální a občanské dobro tudíž nemají pak v sobě života; jsou pouze zevnějšími. Přejí si jen býti viděna a vzbuditi přesvědčení, že jsou dobrem [skutečným].

(5)

*Člověk jest předmětem účinné lásky;
a jakou jest účinná láska u něho,
takovým jest on jejím předmětem,
a taková jest účinná láska, kterou prokazuje bližnímu*

Budiž to vysvětleno v tomto pořadí:

- 1) Člověk byl stvořen, aby byl formou lásky a moudrosti.*
- 2) Za dnešního dne člověk, aby byl člověkem, musí být formou účinné lásky.*
- 3) Člověk musí být formou účinné lásky nikoliv ze sebe sama, nýbrž z Pána; takto stává se přijímací schránou účinné lásky.*
- 4) Člověk jest takovou formou účinné lásky, jak dobro vůle jest v něm sjednoceno s pravdami rozumu.*
- 5) Vše, co od takového člověka vychází, podobá se této formě, a jest tudíž účinnou láskou.*
- 6) Bližní může být milován i z toho, co není účinnou láskou; což však, samo sebou není milováním bližního.*
- 7) Pouze ten miluje, bližního, kdo miluje ho z účinné lásky samotné.*

(50)

1) Člověk byl stvořen, aby byl formou lásky a moudrosti. Byl stvořen k obrazu Božímu, k podobnosti Boha; a Bůh jest Lásky Sama a Moudrost Sama.

Jest známo, že jaká jest moudrost člověka, takovým jest i člověk sám. Ale životem moudrosti jest láska; a láska jest podstatou, a moudrost formou lásky, jakž obšírně jest dovozeno v díle „Andělská moudrost o božské lásce a božské moudrosti“, a proto jest zbytečno více se zde o tom šířiti.

(51)

2) Za dnešního dne člověk, aby byl člověkem, musí být formou účinné lásky. Jest řečeno „za dnešního dne“, poněvadž postupem doby od prvního stvoření člověk stal se zevnějším; neboť odvrátil se od lásky k Pánu k moudrosti; jedl se stromu vědění a moudrosti, a vnitřní láska proměnila se v lásku zevnější.

(52)

Třetí nebe, kteréž skládá se z prvních lidí, jest v lásce a moudrosti. Ale druhé nebe jest z nižší lásky, kteráž jest zvaná účinnou láskou [charitou] a z moudrosti, která jest zvaná inteligencí. A když posléze člověk stal se úplně zevnějším, jeho láska jest nazývána účinnou láskou a jeho moudrost věrou. Takový jest stav Církve u lidí za dnešního dne.

Swedenborg: O účinné lásce. — 3.

U některých lidí jest láska duchovní, nikoliv však láska nebeská; a duchovní láska jest účinnou láskou [charitou]. A pak víra u nich jest pravdou, či pravda vytváří rozum čili inteligenci.

(53)

„Formou účinné lásky“ míní se, že životem člověka jest účinná láska; a ze života vzniká forma. Jak se to děje, bude ukázáno v dalším čtvrtém článku.

(54)

V nebi jeví se anděl jakožto účinná láska ve formě, a jaká jest jeho účinná láska, jeví se v jeho obličejí a slyšeti jest z jeho hlasu, neboť člověk po smrti stává se svou láskou, t. j. náklonností své lásky; duch a anděl nejsou nic jiného. Ba i co do svého celého těla duch nebo anděl jest formou účinné lásky. Někteří uzřeli anděla a spatřovali formu jeho účinné lásky ve všech jednotlivých údech, což jest podivuhodno.

(55)

Člověk na světě, pokud se týče formy jeho obličejí, těla a hlasu, není ještě účinnou láskou, ale jeho mysl může býti takovouto formou; po smrti jeho mysl jest duchem v lidské formě.

Nicméně upřímný člověk, nesmýšlející proti účinné lásce, může býti seznán ze svého obličejí a hlasu, — ač velmi nesnadno, neboť vyskytují se pokrytci, kteří dovedou upřímnost účinné lásky dokonale napodobiti, ba takořka ji na sebe obléci. Jestliže však nějaký anděl popatří do jeho obličejí a uslyší jeho hlas, pozná jeho povahu, poněvadž anděl to, co je hmotné a zastírá jeho tvář, nevidí, kdežto hmotný člověk obrací k tomu svou pozornost.

(56)

Formy účinné lásky jsou tak nescíslné, jako andělé druhého nebe; jest jich neskonale množství.

Jest tolik jich rozmanitostí, kolik jest rozmanitostí náklonností ku pravdě z dobra; a tato náklonnost jest účinnou láskou.

(57)

Kdož není formou účinné lásky, jest formou nenávisti, t. j. kdo není formou náklonnosti pravdy z dobra, jest formou náklonnosti nepravdy ze zla; z lakových jest peklo; zde jsou všechny různosti nenávisti a náruživosti.

(58)

Jako jsou druhy a odrůdy náklonností, tak jsou i druhy a odrůdy účinné lásky. Jsou tudíž účinné lásky mnohé a jejich stupně jsou dvojího druhu; o těchto stupních jest promluveno v díle „Moudrostí andělů o božské lásce a božské moudrosti“, ve třetí části.

(59)

3) Člověk má býti formou účinné lásky, nikoliv ze sebe sama, nýbrž z Pána; takto stává se přijímací schránou účinné lásky. Životem člověka, kterýž má býti znovuzrozen, jest náklonnost ku pravdě z dobra, čili účinná láska, a není života kromě ze Života to jest z Pána, kterýž Sám Sebou jest Život, jakž tomu učí:

„Já jsem cesta a pravda a život“ (Jan 14, 6); a na jiném místě dí:

„Jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život sám v sobě“ (Jan 5, 26), jakož i jinde.

A poněvadž Bůh jest život, nemůže Božství býti přivlastněno člověku, který jest konečný a stvořený, může však vplývati a spojovati se s přijímací schránou, jako oko samo sebou není světlem, ale může přijímati světlo; a jako ucho samo sebou není slyšením, nýbrž přijímací

schránou; podobně i ostatní smysly. Rovněž tak i mysl a její vnitřní smysly.

(60)

Člověk jest tedy sice subjektem účinné lásky, ale subjektem přijímajícím, protože byl stvořen jakožto forma, která přijímá život, podobně jako oko jest formou, která přijímá světlo a se světlem jeho předměty; a jako ucho jest formou, přijímající zvuk a se vplývajícím zvukem i jeho souzvuky.

(61)

Kdo domnívá se, že sám ze sebe jest formou účinné lásky, klame se; buď věří, že jest Bohem, anebo že Božství se do něho přeneslo [transfusum] – tím však popírá Boha. Anebo, jestliže tak nesmýšlí, vkládá záslužnost do skutků účinné lásky a takto stává se účinnou láskou jeho zevnějšek, nikoliv však vniternost jeho, a pak Pán nemůže přebývat u něho. Pán nepřebývá v těch věcech, které jsou propriem člověka, nýbrž přebývá ve Svém; přebývá toliko v Božství a takto činí člověka přijímatelem Božství vycházejícího, t. j. účinné lásky.

(62)

Ale člověk jest stvořen tak, že může mysliti a chtíti jakoby sám ze sebe, a tudíž i mluvíti a jednati jako ze sebe; nicméně jest mu dáno věděti, že veškeré dobro účinné lásky a pravdy jest od Pána. Ten, kdo nesmýšlí v souhlasu s touto pravdou, není ve světle pravdy, nýbrž ve světle bludiček, které jest tmou ve světle nebes. Takový nemůže tudíž býti osvícen v ostatních pravdách, nýbrž jen pokud se týče pouze paměti, nikoliv však pokud se týče vnímání [percepce], jímž jest víra ve své podstatě.

(63)

Z toho jest zjevno, že člověk jest toliko formou účinné lásky, a že účinná láska jest věcí Páně u něho, a že člověku jest dáno, aby jednal, jakoby sám byl účinnou láskou, tak, aby mohl se státi její přijímací schránou a tím aby nabyt vzájemného spojení [s Bohem], jakoby sám ze sebe, ač ve skutečnosti děje se tak od Pána.

(64)

4) Člověk jest takovou formou účinné lásky, jak dobro vůle jest v něm sjednoceno s pravdami rozumu. Vše, co jest věcí vůle, zove se dobrem, a vše, co jest věcí rozumu, pravdou, poněvadž vůle jest v teple nebes a rozum ve světle nebes. Poněvadž však vůle bez rozumu nemá nijaké určité jakosti, nemůže tudíž o ní býti řečeno, že jest něčím, nýbrž v rozumu nabývá své jakosti a stává se čímsi, a podle svého spojení s rozumem nabývá té či oné určité jakosti, a stává se čímsi skutečným. Totéž platí o dobru bez pravdy a o dobru s pravdou.

Proto jest třeba učiti se pravým pravdám; s nimi spojuje se dobro vůle, a tak dobro vůle stává se i dobrem účinné lásky.

(65)

Veškerá rozmanitost účinné lásky pochází odtud, čili od pravd v rozumu, neboť pravda ve své podstatě jest dobrem, a pravda jest formou dobra, právě tak jako řeč jest formou zvuku, což příklady může býti objasněno.

(66)

Jest dvojí forma tónu: forma zpěvu a forma řeči. Podobně jest tomu s náklonností ku pravdě dobra, čili s účinnou láskou, o čemž dále bude pojednáváno. N. B. (Tato písmena jsou autorova a jsou jednou z mnoha známek zlomkovitosti a neúplnosti tohoto spisku. Zde jako na líných místech jest patrné, že autor zamýšlel později doplniti to, co nyní pouze naznačil poznámkou neb narážkou Poznámka angl. překladu.)

Ježto jest tomu tak, proto bylo řečeno, že účinná láska jest náklonností ku pravdě z dobra, čili náklonností k duchovní pravdě. Z toho vzniká náklonnost k rozumové čili morální pravdě, a náklonnost k občanské čili přírodní pravdě.

(67)

Z toho plyne, že ti, kdož jsou v účinné lásce, jsou ve světle, a byť i nebyli, přece jen světlo milují. Světlo jest pravdou, a teplo jest dobrem. A jest známo, že veškerá vegetace a plodnost [fructificatio] vzniká z tepla prostřednictvím světla čili z dobra skrze pravdu, a rovněž tak i vzrůst a plodnost duchovní.

(68)

Ti však, kdož nejsou v účinné lásce, nemilují pravdu ve světle, nicméně však mohou milovati pravdu ve stínu; a tato pravda [ve stínu] jest za dnešních dnů pravdou víry; to jest, že člověk musí věřiti, že ta která věc jest pravdivá, ač rozumem ji nevidí. Tímto způsobem i nepravda může býti nazvána pravdou, a utvrzením se v ní může býti místo pravé pravdy za pravdu pokládána.

(69)

5) Vše, co od takového člověka vychází, podobá se této formě, a jest tudíž účinnou láskou.

Jest tré věcí, které vyplývají [z člověka]: myšlenka, řeč a jednání. Ze člověka, který jest formou účinné lásky, vyplývá myšlení z náklonnosti kteráž jest účinnou láskou; řeč vyplývá z tónu, kterýž jest věcí náklonnosti, a v němž jest náklonnost myšlení člověkovy. Jednání vzniká pohybem, v němž jest účinná láska. Tento pohyb vzniká ze snahy; a snaha vzniká z náklonnosti k myšlení.

(70)

Forma účinné lásky spočívá hlavně v jeho vnitřním vycitňování [percepci], kteréž pochází z duchovního tepla a světla. Zde člověk jeví se v pravé své podstatě. Odtud účinná láska rozlévá se po dalších nižších oblastech mysli, vyrůstá a jeví výsledky, skoro tak, jako výhon a postupně strom ze semene. A tento strom stane se pak trvalým stromem – jeho plody jsou dobré skutky, kteréž prostřednictvím těla jsou vyvozovány ze chtění dobra pomocí chápání pravdy; teprve pak strom stává se úplným.

Jeho nejvnitřnější formou jest semeno. Jest známo, že ze semen nemůže vyrůst nic jiného, než zase týž druh. Vše, co z nich vzniká, jest si navzájem podobno ač jest tu mnoho rozmanitostí; ale z jednoho a téhož stromu vyrůstá jak mladistvý výhonek, tak i větev, nesoucí již plody.

(71)

Proto cokoliv činí člověk, který vniterně jest účinnou láskou, činí to z účinné lásky – byť i jeho skutky, řeči a myšlenky byly nekonečně rozmanité; vše, cokoliv činí, jest jako by jeho vlastním obrazem, ale v rozmanité formě, – nicméně však ve všem jest jediná společná forma, jakožto základna, z níž všechno vzniká.

A tudíž člověk, když něco mluví nebo koná, bývá jiným člověkem poznán, jestliže je známa jeho panující láska, z níž jest jeho účel, jeho popud jako z nějakého zdroje. Pán praví, že zlý sirom přináší ovoce zlé ale dobrý strom ovoce dobré, jakož i že zlý strom nemůže přinášeti ovoce dobrého.

(72)

Život člověka jeví se ve všem, co chce, co myslí, co mluví a co koná. Nikdo nemůže něco konati z jiného života, nežli ze svého vlastního. Veškeré jeho činy jsou působením jeho života, a proto se mu podobají.

V duchovním světě jeví se všechny náklonnosti obrazně co nejrozmanitěji, jakožto stromy, zahrady, ptáci, zvířata. V nich jeví se obraz člověka, kdyby týž byl co do svého vnitra zkoumán; jsouť jeho znázorněním [representativa]. Slovem: ve všem vůbec a v každé jednotlivosti zvláště, cokoliv člověk činí, jest jeho obraz.

[V postranní poznámce k tomuto oddílu autor pívá:]

Existuje útrpnost účinné lásky, milosrdenství účinné lásky, přátelství účinné lásky, dobročinnost účinné lásky skromnost účinné lásky; slovem ve všech ctnostech vyskytuje se účinná láska, ale pod různými jmény a tudíž v různých druzích.

(73)

6) Bližní může býti milován i z toho, co není účinnou láskou; což však samo sebou není milováním bližního. To mohou osvětliti příklady. Špatný člověk může milovati dobrého člověka a přece jen nemiluje dobro pro dobro samotné. O pohanu, který ujišťuje, že musí svou práci věrně konati, protože tomu jak chce Bůh, může člověk říci, že jej miluje. I nevěrec může jej milovati. Ten, kdo nemiluje své vlasti, slyší-li mluviti někoho, o němž ví, že vlast svou miluje, může jej milovati; naslouchá mu a praví; „lest to člověk dobrého srdce, mluví z lásky, uposlechnu jej“. Viděl jsem několik set lidí, kteří byli poslušní člověka, známého pro svou lásku k vlasti a sotva deset z nich bylo, kteří vlast svou milovali. Tak i když někdo naslouchá kazateli a týž prohlašuje, že mluví z Boha, z horlivosti pro jejich duše, – tu i ti, kdož nemilují Boha a v nic nevěří, přece jen mohou býti dojatí, slyší-li to, vychvalují ho, milují ho a posílají mu dary. Každý upřímný člověk může býti milován i neupřímnými, pravdymilovný lhář, věrný nevěrnými, cudný, milující svou manželku, lidmi necudnými atd.

(74)

Stává se to však u každého člověka jen tehdy, když jest v povšechném myšlení; jakmile však pomine toto všeobecné vycitování, tu světlo uhasíná, což se děje, když člověk podrobuje dotýcnou věc úvaze svého nižšího myšlení, a přemýšlí je-li tomu tak či nikoliv. V toto [nižší] myšlení vplývá světlo ze člověka anebo ze světa, kdežto do povšechného myšlení vplývá světlo s nebe. Ono ustavičně vplývá v intelektuelní oblast člověka, jestliže týž neponořuje se sám do svého vlastního světla, neboť pak uhasíná světlo nebeské, je-li tu nějaké. Všichni lidé mají povšechné vycitování pravdy; ale láska nižšího myšlení svrhne

člověka s výše dolů do vycitování z propria, a toto vycitování [z propria] jest hmotné a jest ve styku se zřením oka. jest to fantasie čili obrazotvornost.

(75)

7) Pouze jen miluje bližního, kdo miluje ho z účinné lásky samotné. Takový spojuje totiž sebe s dobrem bližního, nikoliv však s jeho osobou. Jestliže tudíž taková osoba odstupuje od dobra, on ji už nemiluje. Takovéto spojení jest spojením duchovním, protože bližním v duchovním pojetí jest dobro.

Aby člověk mohl milovati bližního, musí tudíž býti formou účinné lásky.

(6)

*Člověk jest zrozen, aby stal se účinnou láskou;
nemůže se jí však státi, jestliže nekoná ustavičně bližnímu
dobro užitečnosti z náklonnosti a z její příjemnosti*

Povšechně budiž to vysvětleno v tomto pořadí:

1) Všeobecné dobro vzniká z dobra užitečného konání, které skýtají jednotlivci; dobro užitečného konání, které skýtají jednotlivci, jest udržováno dobrem všeobecným.

2) Úřady duchovenstva, úřady státní správy právní ochrany a různá jiná zaměstnání jsou dobry užitečného konání, jež skýtají jednotlivci, a z nich vzniká všeobecné dobro.

3) Veškeré úřady a zaměstnání v tom kterém království, svobodném státě nebo v obci vzhledem k dobru užitečnosti tvoří formu, která jest souvztažná s formou nebes.

4) Tvoří též formu, kteráž jest souvztažná s formou člověka.

5) V této formě jest každý jednotlivec dobrem užitečnosti podle rozsahu svého úřadu nebo povolání.

6) Člověk se rodí, aby stal se účinnou láskou; nemůže však státi se účinnou láskou, jestliže svým bližním neprokazuje ustavičně dobro užitečného konání, a to z náklonnosti k užitečnému konání a z příjemnosti, z toho plynoucí.

(76)

1) Všeobecné dobro vzniká z dobra užitečného konání, kteréž skýtají jednotlivci; a dobro užitečného konání, které skýtají jednotlivci, jest udržováno dobrem všeobecným. Veškeré dobro, [které skýtají jednotlivci], nazývá se dobrem užitečného konání, poněvadž veškeré dobro, které pochází z lásky k bližnímu čili z účinné lásky, jest užitečností a všechna užitečnost jest dobrem, – pročez jedním slovem bývá zváno dobrem užitečného konání anebo ovocem užitečnosti.

(77)

Jest známo, že každý člověk rodí se proto, aby skýtal užitečnost, a aby užitečnost prokazoval jiným; o tom, kdo takto nečiní praví se, že jest neužitečným údem a bývá zavržen. Takovým jest však i fen, kdo jedině sám sobě jest užitečným – byť i nebyl tak nazýván. Ve státě, dobře uspořádaném, jest postaráno o to, aby nikdo nebyl neužitečným. Je-li neužitečen, jest přidržován k nějaké práci, ba i žebrák, je-li zdrav.

(78)

Děti a mládež, pokud jest u svých ošetřovatelek a vychovatelů, arcit' nemohou skýtati užitečnost, nicméně však přiučují se ji skýtati a mají v ní spatřovati svůj účel, a tak dobro užitečnosti stává se jejich konečným cílem. Aby mohl býti postaven nějaký dům, nejprve musí býti nahromaděn materiál, základy položeny a zdí postaveny a teprve pak lze v něm přebývati. Dobrem domu jest přebývání.

(79)

Všeobecné dobro jest podmíněno tím, že v jisté společnosti nebo státě I. Má býti náboženství. II. Má býti právo. III. Má býti mravnost. IV. Má býti pracovitost, vědomosti a poctivost. V. Nutné životní potřeby. VI. Nutné živnosti. VII. Potřebná ochrana. VIII. Dostatečná zámožnost, neboť jedině tak jsou možné tři nejprve jmenované požadavky.

(80)

Z těchto věcí vzniká všeobecné dobro, kteréž však nevzniká samo sebou, nýbrž z jednotlivců, a to dobrem užitečného konání, kteréž jednotlivci skýtají. Tak ve státě trvá náboženství pomocí duchovenstva, právo pomocí nadřízených a soudců, mravnost pomocí náboženství a práva, nutné životní potřeby jsou obstarávány průmyslem a obchodem atd.

(81)

Jest známo že každý celek sestává, z jednotlivostí; z toho důvodu jest zván celkem. Proto jaký jest ráz jednotlivostí, takovým jest ráz celku. Zahrada v celku jest taková, jaké jsou její stromy a ovoce; lučina v celku jest taková, jaké jsou trsy jejích travin; pole v celku takové, jaké jest jeho obilí, byliny a květiny; loď v celku jest taková, jaké jsou její jednotlivé části, jichž jest mnoho. Pořádek mezi jednotlivými částmi a jakost těchto částí jest příčinou, že celek jest více neb méně dokonalý neb nedokonalý.

(82)

Že dobro užitečného konání jednotlivců jest udržováno dobrem všeobecným, jest známo. Neboť každý jednotlivec nabývá svého jednotlivého dobra užitečnosti z dobra všeobecného. Vše, čeho jest k životu potřeba, a to jak práce a bezpečnost, tak i peněžní prostředky, sloužící k opatření si věcí nezbytných, mají svůj původ v tom, co jest všeobecné. Slovem „všeobecný“ není však rozuměti toliko stát a jeho společnost, nýbrž i zemi a vládu; poněvadž však předmět tento jest příliš rozsáhlý, budiž v dalších člancích zevrubněji vysvětlen; neboť vyskytuje se zde mnoho různých věcí, kteréž však přece jen souhlasí s oním zákonem.

(83)

2) Úřady duchovenské, úřady státní správy, právní ochrany a různá jiná zaměstnání jsou dobry užitečného konání, jež skýtají jednotlivci, a z nich vzniká všeobecné dobro. Duchovenskými úřady rozumí se kněžstvo se svými úkony, státní správou různé občanské

úřady; živnostmi různé práce umělců [a řemeslníků], kteréž jsou přechytné a jinými povoláními rozumějí se různá zaměstnání, obchodování a služebnosti; z těchto čtyř věcí skládá se stát anebo společnost.

(84)

Ti, kdož zastávají úřad duchovních, pečují o zachování náboženství ve státě; různí státní úředníci pečují o zachování práva, mravnosti, pilnosti, vědomostí a poctivosti; různí řemeslníci pečují o nutné životní potřeby, rovněž tak obchodníci obstarávají nutný materiál pro výrobce, vojsko pečuje o bezpečnost (a tato poslední zejména zajišťuje dostatečný blahobyť); a rovněž i rolnictvo.

Každý může z toho seznati, že všeobecné dobro jest takové, jaké jest jednotlivé dobro – práce a snažení.

(85)

3) *Veškeré úřady a zaměstnání vzhledem k dobru užitečnosti tvoří formu, která jest souvztažná s formou nebes. Nebeská forma jest taková, že tam každý koná svou povinnost, buď jako duchovní, nebo úředník, nebo pracovník.*

Veškeré nebeské společnosti jsou takové, že nikdo v nich není bez nějaké užitečné činnosti. Kdo nepracuje, kdo lenoší anebo jen chce se baviti, procházeti neb spáti, není tam trpěn. Vše jest tam uspořádáno tak, že každý podle své užitečnosti zaujímá jisté místo, blíže anebo dále od středu; čím blíže ke středu, tím nádhernější jsou paláce; čím dále od středu, tím jsou méně okázalé, a rovněž tak jsou jiné na východě a jiné na západě, na jihu a na severu. Jakmile tam někdo přichází do některé společnosti, jest zasvěcen do svého povolání a obdrží dům, odpovídající tomuto jeho povolání. Každá společnost tvoří řadu náklonností, v dokonalém pořádku.

(86)

Každý tam jest šťasten ve svém povolání; v něm jest jeho blaženost. Všichni varují se zahálky jako moru a to proto, že tam každý koná svou práci z lásky k užitečnému konání, čímž srdce jeho jest plněno blažeností. Všeobecná radost vplývá i do něho. Jistou nebeskou společností bylo mi zejména dáno na srozuměnou, že nejen jednotlivci, seřazení podle různých svých náklonností, pracují pro všeobecné dobro, nýbrž že i každý jedinec za své vlastní blaho vděčí dobru obecnému.

(87)

Tak jest tomu i na zemi, neboť pozemská společnost jest souvztažná s nebeskou, a poněvadž jest s ní souvztažná, jsou tyto věci i tam [na nebi]. Jest tam náboženství, spravedlnost, mravnost, poctivost, jakož i moudrost a rozumnost. Společnost jako celek vnáší tyto věci do jednotlivců, jestliže tento jedinec, který jest andělem, jest v účinné lásce.

Prostředky, potřebné k životu a k různým zaměstnáním, jakož i blahobyť a zejména blaženost a štěstí poskytuje jim společnost, a to podle jejich účinné lásky.

(88)

O tom všem neví se však na zemi kde každý své blaho a štěstí spatřuje toliko ve vynikajícím postavení a v bohatství. Ti, kdož takto jednají zde dole na zemi, budou v příštím životě nepatrnými a chudými, a budou žiti v pekle. Kdo však věnuje se nějaké činnosti z

náklonnosti účinné lásky, přichází do společnosti nebeské.

Úřady, povolání a zaměstnání, zde existující, jsou nesčíslné, všechny duchovního rázu; mohou sice být popsány, avšak pozemskému člověku není snadno je pochopiti.

(89)

4) Tvoří též formu, kteráž jest souvztažná s formou člověka. Podobně jest tomu i s lidským tělem. Zde všechny věci jsou dobrem užitečného konání, a to v nejdokonalejší formě. Ježto pak jsou v nejdokonalejší formě, jsou pocítovány jako jediný celek, ačkoliv jsou všechny různé, a v každé té různosti jest opět postupně za sebou další různost. Tak jest zde patero smyslů, pak četné vnitřní ústroje, pohlavní ústroje, které jsou též složité u každého pohlaví a ještě mnohem čelnější jsou předměty lidské mysli – vůle a rozum.

(90)

Všeobecně působící ústroje v těle jsou srdce a plíce. Jejich činnost vplývá do všech částí těla – do jednotlivých ústrojí, vnitřností a údů. Takovými všeobecně působícími věcmi v mysli jest vůle a rozum. Tyto všeobecné mohutnosti působí na jednotlivé orgány, jakožto na své součásti, skrze něž existují, a na celek působí ony součásti, skrze něž celek existuje.

Veškeré věci tam jsou vytvořeny z užitečného konání, v užitečném konání a k užitečnému konání; všechny jsou formami užitečnosti.

(91)

V těle živočišném jest taková forma vládnutí že každá jednotlivost nabývá svého úkolu od celku, a že jest pečováno o to, aby celek poskytoval každé jednotlivosti to, čeho potřebuje ke své existenci. Srdce skýtá jednotlivým částem v celém těle svou krev, a každá jednotlivost přitahuje k sobě podle své potřeby to, co jest jí zprízněno, jakož i sama to, co její jest, přidává; slovem jest to obdivuhodná forma.

V ní jest forma nebeské užitečnosti, což potvrzuje se tím, že každá nebeská společnost jest jako by jediný člověk; a jako člověk se též jeví; tam tohoto člověka vytvářejí užitečnosti, poněvadž forma nebeské společnosti odpovídá formě živého těla pokud se týče užitečnosti.

(92)

Nebeská forma jest jak v nejmenším tak i v největším člověku; tudíž celé nebe jest Člověk, každá společnost jest člověk, každý jednotlivý anděl jest člověk; příčinou jest to, že Pán, z Něhož jest nebe, jest člověk.

(93)

5) V této formě jest každý jednatel dobrem užitečnosti podle rozsahu svého úřadu nebo povolání. Účinná láska není nic jiného, nežli náklonnost ku pravdě z dobra, a náklonnost ku pravdě z dobra jest náklonností k užitečnému konání; neboť jestliže náklonnost ku pravdě z dobra nepřechází ve skutek, zaniká; a skutek z ní vznikající jest užitečné konání.

(94)

Ryzí pravda, jejíž náklonností jest účinná láska, nemá na zřeteli nic, nežli život s bližním; pročť i náklonnost ku pravdě z dobra není ničím jiným; dobro, z něhož vzniká náklonnost, jest ochotností ke konání, a ochotností poznávati něco pro to, aby to bylo konáno; jinak není

to pravé dobro, z něhož vzniká pravda.

(95)

Jestliže tudíž člověk jest užitečností, čili dobrem užitečností, jest i účinnou láskou. Pak člověka lze nazvati formou účinné lásky, a jest pak i jejím obrazem. Všecko, co v takovém člověku jest, přísluší účinné lásce; neboť jestliže člověk všeobecně snaží se po užitečném konání, snaží se po tom i v každé jednotlivosti; jeho život a jeho duše stává se láskou k užitečností, čili náklonností k užitečností. A tak člověk vniterně zírá k Pánu a zevně ke své práci.

(96)

6) Člověk se rodí, aby stal se účinnou láskou; nemůže však státi se účinnou láskou, jestliže svému bližnímu neprokazuje ustavičně dobro užitečného konání, a to z náklonnosti a z její příjemnosti. — V tomto článku budiž pověděno, kterak člověk musí ustavičně konati dobro užitečností svému bližnímu, a to z náklonnosti a z její příjemnosti.

(97)

Ten, kdo má za to, že účinná láska jest výhradně jen dobročinností, nemůže ji ustavičně vykonávati. A jestliže užitečnost není konána ustavičně, tu nastává přerušení; a v této přestávce může se státi, že člověk odvrátí se k různým zálibám a jejich náruživostem, a tak účinnou lásku nejen může přerušiti, nýbrž i od ní úplně býti odvrácen: tak hyne účinná láska, a hyne tím, co jest jejím opakem, a člověk pak slouží oběma pánům.

(98)

Člověk může též konati dobro užitečností z náklonnosti ke slávě, ke cti, k zisku, a z příjemnosti, jež z toho vyplývá; pak však není to účinná láska, nýbrž náruživost, a tudíž nijaká forma nebes, nýbrž forma pekla; také v pekle každý jest nucen konati dobrou práci, nikoliv však z náklonnosti k ní; jest k ní přinucován.

Swedenborg: O účinné lásce. — 4.

(7)

Každý člověk, který zírá k Pánu a vystříhá se zla jakožto hříchu, stává se formou užitečností, jestliže upřímně, spravedlivě a věrně vykonává práci svého úřadu a povolání

(99)

To nutně následuje z předcházejícího zákona, že totiž každý člověk rodí se k tomu, aby stal se účinnou láskou; nemůže se jí státi, leč jedině tehdy, koná-li ustavičně dobro užitečností z náklonnosti a proto, že jest mu příjemná; jestliže tudíž člověk upřímně,

spravedlivě, věrně vykonává práci, příslušící jeho úřadu nebo povolání, a to z náklonnosti k ní a proto, že jest mu příjemná tu jest ustavičně v dobru užitečného konání, nikoliv jen pokud se týče veřejnosti čili publika, nýbrž i pokud se týče jednotlivců a soukromých osob. Toho však by nedokázal jinak, leč jedině tenkrát, zírám-li K Pánu a vystříhám-li se zla jakožto hříchu. Neboť, jak svrchu bylo ukázáno, prvou věcí účinné lásky jest zírati k Pánu a vystříhati se zla jakožto hříchu; a druhou věcí účinné lásky jest konati dobro; a dobro, které koná, jest dobrem užitečného konání, které on každodenně činí, a nečiní-li, činiti zamýšlí, jest to jeho vnitřní náklonnost kteráž vnitřně setrvává a po onom [konání] touží. Z toho vyplývá, že člověk takový jest ustavičně v užitečném konání, a to od rána do večera, od roku k roku, od svého mládí až ke sklonku života. Jinak nemohl by se státi formou účinné lásky, t. j. její přijímací schránou

(100)

Nyní budiž promluveno o účinné lásce u duchovenstva, u osob vrchnostenských a jim podřízených úředníků, u soudců, u vojevůdců a jim podřízených velitelů, jakož i u obyčejných vojínů, u obchodníků, dělníků, u rolníků, u lodních kapitánů a námořníků, a u služebných.

(101)

1) Účinná láska u duchovenstva.

Jestliže duchovní zírám k Pánu a vystříhám se zla jakožto hříchu, a vykonávám upřímně, spravedlivě a věrně povinnosti kněžské, jemu svěřené, — konám dobro užitečnosti ustavičně, a jest formou účinné lásky. Konám však dobro užitečnosti čili povinnosti svého duchovního úřadu jedině tehdy upřímně, spravedlivě a věrně, jestliže jest to spása duší, která jej vzněcuje (T. j. Jest mu radostnou vzpruhou k tomu — pozn. překl.); a jak tato jej vzněcuje, tak vzněcují ho i pravdy, poněvadž jimi má vésti duše k nebi, a také tyto duše vede pravdami k nebi, jestliže vede je k Pánu. Jeho láskou pak se stává, učiti oněm pravdám horlivě ze Slova [Božího], poněvadž učím-li jim ze Slova [Božího], učím jim z Pána. Neboť Pán jest nejen Slovo (Jan 1, 1., 2., 14.), nýbrž i cesta, pravda a život (Jan 14, 6), a dveře; pročť ten, kdo skrze Pána jakožto skrze dveře vstupuje do ovčince, jest dobrý pastýř; ten však, kdož nikoliv skrze Pána, jakožto dveře, do ovčince vstupuje, jest špatný pastýř a jest nazván zlodějem a lupičem (Jan 10, 1—9).

4*

(102)

2) Účinná láska u osob vrchnostenských.

Vrchností rozumí se nejvyšší osoby v království, republice, provincii, ve městě a ve společnostech, kteréž vykonávají právo nad občany. Každá z takovýchto osob na svém místě, jestliže zírám k Pánu a vystříhám se zla jakožto hříchu, skýtá ustavičně užitečné konání jak celku, tak jednotlivcům a stává se formou účinné lásky, jestliže zírám k Pánu a vystříhám se zla jakožto hříchu, a jestliže upřímně, spravedlivě a věrně vykonávám povinnosti svého vysokého úřadu. A to se děje, jestliže blaho poddaných čili občanů ji vzněcuje; je-li tomu tak, pak také snaží se společně s moudrými a bohabojnými muži vydávati blahodárné zákony, a pečovati o to, aby byly zachovávány, a zejména aby každý podle nich byl živ. Dále zřizuje rozumné a zároveň blahoborné úředníky v čele podřízených úřadů, aby za jejich dozoru právo a spravedlnost vládly, a aby blaho obecné ustavičně se zvelebovalo. Pokládá

sebe za nejvyšší osobu mezi osobami, jiným sloužícími a tudíž nepokládá sebe za hlavu, poněvadž hlava spravuje všechny části těla svého z lásky a moudrosti; ale vlastní Láskou a Moudrostí jest jedině Pán, od Něhož dotyčná osoba jakožto služebník jest vedena.

(103)

3) Účinná láska u podřízených úředníků.

Úředníky pod nejvyšší vrchností míněni jsou ti, kdož touto vrchností jsou ustanoveni nad obcemi, aby vykonávali rozmanité nutné a užitečné funkce. Každý z těchto nižších úředníků stává se formou užitečnosti, jestliže zírá k Pánu a vystříhá se zla jakožto hříchu, a upřímně, spravedlivě a věrně koná povinnosti svého úřadu, ježto koná dobro užitečnosti ustavičně, nechť jest v úřadě anebo mimo úřad; přebývá pak v něm náklonnost, dobro konati, a tato náklonnost, konati dobro užitečnosti, jest právě účinnou láskou v jeho životě. Užitečné konání jej vzněcuje, nikoliv však nějaká pocta kromě ve spojení s užitečným konáním, Jest též jisté nižší obecné dobro, svěřené každému úředníku podle rozsahu jeho úřadu, a toto dobro podřízeno jest vyššímu a nejvyššímu obecnému dobru, dobru [celého] království nebo státu. Úředník, který jest účinnou láskou, pečuje o nižší obecné dobro, jemu svěřené, tím však zároveň pečuje o vyšší a nejvyšší obecné dobro, jestliže svoje povinnosti vykonává upřímně, spravedlivě a věrně. Pokud se týče ostatního, má se to s úředníkem podobně, jako s nejvyššími úřady, o nichž právě bylo mluveno; rozdíl mezi oběma jest jen, jako mezi větším a menším, širším a užším, jako mezi rozsahem užitečného konání pro to, co je všeobecné, a pro to, co je zvláštní, – kromě toho, že toto druhé jest na onom prvním jako nějaká služebnost závislé.

(104)

4) Účinná láska u soudců.

Jestliže soudcové zírají k Pánu a vystříhají se zla jakožto hříchů a pronášejí spravedlivé rozsudky, stávají se formami užitečnosti, poněvadž konají dobro užitečnosti jak celku, tak jednotlivcům v celku, a tudíž bližním. A činí tak ustavičně, i když zasedají při soudu, i když nezasedají, poněvadž jejich smýšlení děje se na základě spravedlnosti. Rovněž mluví ze spravedlnosti a jednají ze spravedlnosti; spravedlnost totiž jest jejich náklonností, a jest v duchovním smyslu jejich bližním. Spravedlivý soudce soudí každého na základě spravedlnosti a soudí všechny lidi nestranně, poněvadž tyto dvě věci, spravedlnost a nestrannost, nemohou býti od sebe oddělovány. Tak čině, soudí podle zákona, neboť každý zákon má toto obé za konečný svůj cíl. A tak urovnává spor, kdežto lstný člověk snaží se smysl zákona zvrátiti. Za hřích sobě pokládá při soudu míti ohled na nějaké přátelství, na dary, přibuzenství, důstojenství [autoritu] anebo jiné prospěchy kromě toho, aby každý, kdo podle zákona žije, byl chráněn; a když spravedlivě soudí, za hřích by sobě pokládal, kdyby spravedlnost nebyla stavěna na místo první, nýbrž na místo druhé. Rozsudky spravedlivého soudce vesměs vyplývají z účinné lásky, i tehdy, když peněžité pokuty nebo tresty ukládá trestuhodným zločincům; neboť tím je polepšuje a zabraňuje, aby jiným – nevinným – kteří rovněž jsou bližními, nepáchali zlo. Jest totiž jako otec, kterýž, miluje-li dítě svých, trestá je, páchají-li zlo.

(105)

5) Účinná láska u vojevůdců.

Vojevůdcem míněna jest nejvyšší hlava vojska, budiž to král, nebo arcikníže, nebo vůdce,

od nich ustanovený a mající vrchní velení. Takový, jestliže vzhlíží k Pánu a vystříhá se zla jakožto hříchu, a jestliže upřímně, spravedlivě a věrně jedná ve věcech, kteréž jemu, jako vojevůdci a veliteli jsou svěřeny, koná dobra užitečnosti, kteráž jsou dobry ú–činné lásky; a poněvadž ustavičně na to myslí, o to usiluje a to vykonává, stává se tak formou užitečnosti. Je–li králem nebo arciknížetem, nemiluje války, nýbrž miluje mír a i v době války miluje jej; ne–počíná nijaké války, leč toliko na obranu vlasti, a tudíž není útočníkem, nýbrž obráncem. Pak však, když válku zahájil, stává se i útočníkem, poněvadž pak útok jest obranou. V bitvách jest chrabrý a zmužilý, není–li jinaké přirozenosti; po bitvě jest mírný a milosrdný; v bitvách snaží se podle možnosti býti lvem, po bitvě beránkem. Ve svém vnitru nejasá nad porážkou nepřítele a nad slávou svého vítězství, nýbrž proto, že jeho vlast a jeho národ jest osvobozen od vpádu nepřátelského a od záhuby z toho vznikající. Jedná chytře, stará se věrně o své vojsko tak, jako otec rodiny stará se o své děti a čeládku, miluje je tou měrou, jak každý z nich svoji práci koná upřímně a horlivě, kromě jiných podobných věcí. Chytrost u něho není lstí, nýbrž opatrností.

(106)

6) Účinná láska u velitelů, podřízených vojevůdci.

Každý z nich může se státi účinnou láskou, t. j. andělem nebeským, jestliže bude vzhlížeti k Pánu a vystříhati se zla jakožto hříchu, a jestliže bude vykonávati povinnosti svého velitelského úřadu upřímně, spravedlivě, a věrně; neboť takto i tito ustavičně konají dobro užitečnosti, pocházející z účinné lásky; neboť jejich mysl k tomu směřuje, a jestliže mysl jest ustavičně v dobrou užitečnost, tu stává se formou účinné lásky. Takovému vlast jest bližním; v duchovním smyslu takový člověk jest jejím ochráncem, jakož i bezpečností před vpádem nepřátel a před zpusťováním. Nehonosí se svou zásluhou ani domnělou, ani skutečnou, poněvadž jest přesvědčen, že konal toliko svou povinnost, a to dodává jeho duchu uspokojenosti, nečiní jej však vychloubavým. Za války miluje sobě podřízené vojíny podle jejich zmužilosti, upřímnosti a poslušnosti, stará se o ně, přeje dobra jim tak, jako sobě; jeho vítězství jsou totiž slávou užitečného konání. Jest totiž sláva užitečného konání a sláva cti představených; těm, kdož jsou účinnou láskou, dostává se slávy užitečného konání a nikoliv slávy cti. Pokud se týče ostatního, jest to s nimi jako s vojevůdcem, o čemž bylo výše promluveno, s tím rozdílem, že rozsah působnosti u tohoto jest větší. Viděl jsem takové představené v nejvyšším nebi, představené, kteří nebyli takovými, viděl jsem v pekle.

(107)

7) Účinná láska u prostého vojína.

Jestliže týž vzhlíží k Pánu a vystříhá se zla jakožto hříchu a koná svou povinnost upřímně, spravedlivě a věrně, jest též jakousi účinnou láskou a podle ní jest milován, neboť není nijakého rozlišování osob. Takový od neoprávněného plenění odvrací se, nespravedlivé prolévání krve si hnusí. Jinak jest tomu v bitvách; tehdaž se mu to neprotiví, poněvadž tehdy na to nemyslí, nýbrž smýšlí o nepříteli jako o nepříteli, žádajícím si jeho krve. Jeho bojovnost ustává, jakmile zaslechne zvuk trouby, že v boji má se přestati. Po vítězství pokládá zajatce za bližního a to podle jakosti jeho dobra. Před bitvou pozvedá duši k Pánu a život svůj do Jeho rukou doporučí; a když byl tak učinil, vrací svého ducha z tohoto povznesení zpět do těla a stává se statečným, při čemž v duši jeho nad chabrostí setrvává myšlenka na Boha, třeba že on o tom ničeho neví; a tu, jestliže umírá, umírá Pánu, zůstane–li živ, živ jest Pánu.

(108)

8) *Účinná láska u obchodníka.*

Jestliže týž zírání k Pánu a vystříhá se zla jakožto hříchu, a vykonává své obchody upřímně, spravedlivě a věrně, jest účinnou láskou. Jedná sice jako by z vlastní své chytrosti, nicméně však důvěřuje Božské Prozřetelnosti, a proto ani v neštěstí nezoufá, ani nezpýchá ve zdaru. Pečuje o zítřejší den a přece jen oň nepečuje; pečuje o zítřejší den, co má dělati a jak má to dělati; ale nepečuje o zítřejší den, poněvadž Božské Prozřetelnosti a nikoliv vlastní své chytrosti připisuje budoucnost; ba připisuje jí i svou chytrost. Miluje obchod jakožto hlavní své zaměstnání, a peníze toliko jakožto prostředek k tomu, a nečiní peníze hlavní věcí a obchod prostředkem k jejich dosažení, jakož to činí většina Židů. Tak miluje své povolání, kteréž samo sebou jest dobrem užitečnosti a nemiluje prostředků [t. j. peněz] více, nežli obchod; nerozlišuje sice to obé přesně od sebe, avšak přece jen jest to rozlišeno, jestliže vzhledá k Pánu a vystříhá se zla jakožto hříchu, neboť pak vystříhá se lakomství, jež jest zlem a kořenem mnoha zel. Miluje všeobecné dobro tak, jako miluje vlastní svoje dobro, poněvadž toto v onom prvním se skrývá tak, jako kořen stromový, který skrývá se pod zemí a přece jen z něho strom vyrůstá, kvete a skýtá ovoce. Ne snad, že by onomu všeobecnému dobru dával ze svého vlastního více, nežli kolik jest povinen, nicméně však milují všeobecné dobro, poněvadž ono jest i dobrem jednotlivých spoluobčanů, neboť z něho prýští dobro těch, kteréž on miluje z účinné lásky, jejíž formou on sám jest. Nikdo nemůže u sebe samého naléztí tajné věci účinné lásky, poněvadž jich nevidí, ale Pán vidí je.

(109)

9) *Účinná láska u výrobců.*

Výrobci rozumějí se řemeslníci a umělci všeho druhu. Jestliže zírání k Pánu a vystříhají se zla jakožto hříchu, a upřímně, spravedlivě a věrně konají své práce, stávají se formami účinné lásky, a to každý podle toho, jak miluje svou práci a ji s horlivostí vykonává; jeho práce totiž jsou dobrou užitečností, sloužícími bližnímu k různým nutným a potřebným věcem, jako jest potrava, oděv, obydlí, bezpečnost, ochrana, vyrazení a mnohé jiné, a jsou státu ku prospěchu. Tou měrou jak někdo věnuje mysl svoji svému dílu a práci z lásky k ní, jest vzhledem ke své náklonnosti a svým myšlenkám na ni, [takořka] v ní samotné; a jakou měrou jest v ní, takovou měrou jest zadržován od pošetilých myšlenek a pošetilých náklonností, a po té jest Pánem přiveden k tomu, že smýšlí dobře a miluje dobro, jakož i že myslí na prostředky k dobru a je miluje. Jinak však jest tomu u toho, kdo do své práce není zabrán. Každý výrobce, který k Pánu vzhlíží a vystříhá se zla jakožto hříchu, varuje se zahálky, poněvadž jest poduškou ďáblovou; vystříhá se též nepoctivosti a podvodu, vystříhá se zhýřlosti a nestřídmosti; jest pilný, upřímný, střízlivý, spokojený se svým údělem a vykonává svou práci pro bližního jako by to činil pro sebe, poněvadž, konaje svoji práci, miluje sebe a bližního stejnou měrou.

(110)

10) *Účinná láska u rolníků.*

Rolníci čili zemědělci a vinaři jestliže vzhlížejí k Pánu a vystříhají se zla jakožto hříchu a jestliže práci svoji konají upřímně, spravedlivě a věrně, stávají se účinnou láskou co do svého ducha, a po smrti, když stávají se duchy, jsou ve formě účinné lásky, a tato forma jest formou člověka, v níž jsou všichni po smrti. Tací rolníci vstávají čas—, ně, zařizují své denní dílo, oddávají se horlivě své činnosti, jsou při práci pilní a mají z ní radost. Po práci jsou

šetrni, střízliví, bdělí; v domácnosti jednají se svými spravedlivě, mimo dům jsou k ostatním lidem upřímní; občanské zákony spravedlnosti, jakož i zákony Desatera přikázání mají za božské, a slouží jim. Svá role a své vinice milují, poněvadž skýtají jim zisk, a zisk milují, poněvadž jest božským požehnáním; a díky vzdávají Pánu a tak ustavičně vzhlížejí k Panu.

(111)

11) Účinná láska u lodních kapitánů.

Lodní kapitáni, jimž svěřeny jsou lodi a zboží na nich naložené, anebo, kteří sami jsou jejich majiteli, stávají se rovněž formami účinné lásky, jestliže vzhlížejí k Pánu, vystříhají se zla jakožto hříchu a konají svou povinnost upřímně, spravedlivě a věrně. Jejich činnost více nežli činnost jiných lidí jest dobrem užitečností, poněvadž jí uskutečňuje se styk a takořka spojení celého světa s jeho částmi a částí s celkem; a toto výtečné dílo stává se dobrem užitečností, t. j. dobrem účinné lásky v nich, tím, že podle svých vědomostí s obezřelostí si počínají, v bdělosti a střízlivosti snaží se všemožně, aby jejich plavba měla zdárný výsledek, nevydávají se s pošetilou odvahou v nebezpečí, jestliže však mimoděk v nebezpečí se octnou, nezoufají sobě a byvše z nebezpečí vysvobozeni, děkují Pánu. Spravedlivě a upřímně jednají s námořníky, poctivě s majiteli lodí, spravedlivě s cizinci, u nichž loď přistane; s námořními lupiči nemají nic společného, jsou spokojeni se svým služným, jakož i s oprávněným ziskem. Ti, kdož plaví se po moři a jsou účinnou láskou, poněvadž vzhlížejí k Pánu a vystříhají se zla jakožto hříchu a dílo své upřímně, spravedlivě a věrně vykonávají, zbožněji modlí se a zpívají ráno a večer nežli ti, kdož jezdí po pevnině, neboť více než tito důvěřují božské Prozřetelnosti. Těm, kdož plaví se po moři, rádím, aby modlili se k Pánu, poněvadž On jest Bůh nebe, země a moře, a nikdo jiný (Jan 3, 35; 17, 12; Mat. 11, 27).

(112)

12) Účinná láska u námořníků.

Námořníci rovněž stávají se účinnou láskou jestliže vzhlížejí k Pánu a vystříhají se zla jakožto hříchu, a jestliže dílo své vykonávají upřímně, spravedlivě a věrně; neboť jestliže vystříhají se zla jakožto hříchu, vystříhají se ďábla, poněvadž ďábel jest vlastní zlo; a pak bývají přijímáni od Pána; a dobra, která pak konají, konají z Pána; a tato dobra konají ustavičně ne jinak, nežli ve svém dílu, které jest jim svěřeno, a jež jest plavectvím. Dílo toto jest dílem dobrým, poněvadž jest dobrem užitečností; a míti lásku k bližnímu čili účinnou lásku není nic jiného, nežli konati dobro užitečností. A jestliže vystříhají se ďábla a Pánem jsou přijímáni, pak nedopouštějí se oněch zel kteráž v Desateru jsou zaznamenána; to jest, oni nezabíjejí, nedopouštějí se cizoložství, nekradou, nevydávají křivého svědectví, neboť nic takového nečiní ten, kdo miluje bližního; neboť bližního nemiluje ten, kdo jej nenávidí tak, že by jej rád zabil; bližního nemiluje ten, kdož chce se dopustiti cizoložství se ženou jiného; bližního nemiluje ten, kdo chce krásti a jiného o jeho statky olupovati; bližního rovněž nemiluje ten, kdo křivě proti němu svědčí, a podobně dále. Toť jsou zla, jichž především se vystříhají ti, kdož vzhlížejí k Pánu; tací nehrozí se smrti, poněvadž jestliže zemrou, zemrou v Pánu a vejdou do nebe; a tam druh druha miluje, jako bratr a přítel svého bratra a přítele, a navzájem si vypomáhají. Napomínám i námořníky, jako podobně výše jsem napomenul kapitány, aby vzývali Pána, a modlili se k Němu, poněvadž nikdo jiný není Bohem nebe, země a moře.

(113)

13) Účinná láska u služebnictva.

Jako páni tak i služebníci stávají se účinnou láskou, t. j. anděly, jestliže vzhlíží k Pánu a vystříhají se zla jako hříchu a jestliže práce služební vykonávají upřímně, spravedlivě a věrně. Jejich práce, kteréž jsou vlastními a ustavičnými dobry účinné lásky spočívají v tom, že mají svůj zřetel obrácený ke svým pánům, jim přejí vše dobré, o nich zle nemluví, upřímně pracují za jejich nepřítomnosti právě tak, jako za jejich přítomnosti, nepohrdají sloužením, poněvadž každý jednotlivec, nechť má kteroukoliv hodnost, musí sloužiti; ba i král slouží Pánu, a jak kdo věrně slouží, tak milován a veden jest Pánem; a jak kdo vzhlíží k Pánu a vystříhá se zla jakožto hříchu, tak slouží svobodně a bez nucení.

(8)

Všecky věci bohoslužby jsou známkami [projevy] účinné lásky

(114)

Vše, co náleží k účinné lásce, vztahuje se k zírání k Pánu, k vystříhání se zla jakožto hříchu a ke konání dobra užitečnosti, což spadá v obor povolání každého jednotlivce. Ale všechny věci bohoslužby jsou věcmi zevnějšku těla a zevnějšku mysli; zevnější věci těla jsou uskutečňovány jednáním a mluvou; zevnější věci mysli jsou uskutečňovány vůlí a myšlením, což souvisí se zevnějšími věcmi těla.

(115)

Zevnější tělesné věci, jež přísluší k bohoslužbě, jsou:

- 1 Choditi do chrámů.*
- 2. Naslouchati kázáním.*
- 3. Pobožně zpívati a na kolenou se modliti.*
- 4. Svátost Večeře Páně přijímati.*

Doma:

- 1. Ráno a večer se modliti, rovněž i při obědě a večeři.*
- 2. Rozmlouvali s jinými o účinné lásce a víře, o Bohu, nebi, věčném životě a spáse.*
- 3. U duchovních též kázání a soukromé vyučování.*
- 4. U každého jednotlivce: své děti a služebníky poučovati o takovýchto předmětech.*
- 5. Čísti Slovo [Boží] a vzdělavatelné a pobožné spisy.*

(116)

Zevnější věci mysli, příslušné k bohoslužbě, jsou:

1. Přemýšletí a rozjímatí o Bohu. o nebi, věčném životě, o spáse.

2. Všímatí si svých myšlenek a úmyslů, zda jsou dobré nebo zlé, a uvážiti, že zlé jsou od ďábla, dobré od Boha.

3. Odvracetí mysl svou od řečí bohaprázdných, necudných a sprostých.

4. Kromě myšlenek jsou to i náklonnosti, kteréž pozorování a cítění člověkově se naskytují.

(117)

Tyto věci nazvány byly zevnějšími, poněvadž souvisejí se zevnějšími věcmi těla a tvoří s nimi jednotu.

Že takovéto věci tvoří zevnějšek bohoslužby, a že zevnější věci bohoslužby jsou známkami účinné lásky, seznáno bude v tomto pořádku:

1) *Vlastní účinná láska jest ve vniterném člověku a její známka [projev] jest v zevnějším člověku.*

2) *Jestliže účinná láska jest ve vniterném člověku a vytváří jej, pak veškeré věci bohoslužby, jež jeví se v zevnějšku, jsou jejími známkami [projevy].*

3) *Bohoslužba v zevnějším člověku, pocházející z účinné lásky, která jest ve vniterném člověku, jeví se před anděly jako praporečník s korouhví v ruce; a bohoslužba v zevnějším člověku, nepocházející z účinné lásky ve vniternosti, jeví se před anděly jako herec s hořící pochodní v ruce.*

(118)

1) *Vlastní účinná láska jest ve vniterném člověku a její známka [projev] jest v zevnějším člověku. Jest známo, že jest člověk vniterný a zevnější, a že vniterný člověk zván bývá duchem a zevnější tělem — jest rovněž známo, neboť se říkává a některými jest to i uznáváno, že mezi tělem a duchem jest boj. Duch, který bojuje s tělem, jest vniterný člověk, který jest účinnou láskou.*

Kteraký jest vniterný člověk, to nemůže se projevit před lidmi jinak nežli zevnějším člověkem; vychází to však najevo, když jest boj se zevnějškem; zejména pak se to projevuje, když člověk sebe zkoumá a vidí svoje zla, a seznav je, vyznává je a pomýšlí na pokání, a pak vzpírá se svému zlu a snaží se žíti nový život.

(119)

Jestliže člověk takto nečiní, tu vniterný člověk jest zlý, jestliže však tak činí, tu vniterný člověk jest dobrý. Pán totiž skrze vniterného člověka působí v zevnějším; a poněvadž pak zlo sídlí v zevnějším člověku, nastává boj; neboť do zevnějšího člověka, který bývá zván tělem, jsou připouštěni duchové z pekla, zvaní ďáblové a Pán při člověku bojuje s nimi. A jestliže také i člověk jako by sám ze sebe bojuje, tu vítězí; a jakou měrou [ďábel] podléhá, takovou měrou uprázdňuje se místo pro dobra z vniterného člověka, aby mohl vniknouti. Tak člověk postupně stává se novým a znovuzrozuje se.

(120)

Vše, cokoliv vniterný člověk dělá, a co se zraku a cítění projevuje v zevnějšku, zove se

známkou. Jestliže účinná láska jest ve vnitřním, člověku, výsledkem toho jest, že člověk přemýšlí o zlu, které je při něm, a je skutečně seznává a jest si ho vědom, atd. Jestliže tak nečiní, jeho zevnějšek není známkou účinné lásky, a byť i zevnějšek byl v bohoslužbě a zbožnosti, přece jen není známkou účinné lásky, nýbrž jest to účinná láska zevnější bez účinné lásky vnitřní, kteráž není účinnou láskou.

Známkou rozumí se naznačení a dosvědčení, že něco tu jest, poněvadž to značí a ukazuje, a prozrazuje a dosvědčuje.

(121)

Není vnitřnosti beze své známky, svého projevení se; jestliže účinná láska jest ve vnitřním člověku čili v duchu, a jestliže nebojuje se zevnějším člověkem a jeho tělem, tu účinná láska zaniká. Jest to, jako s pramenem čisté vody, který, nemá-li nijakého východu, stává se stojatou vodou; pak buď vyschne jeho žíla pramenní, anebo voda, stojíc, počne hnit. Četná potvrzení tohoto ze Slova [Božího] jinde.

[Dvě další stránky rukopisu chybí.]

(9)

**Dobročinné skutky (beneficia) účinné lásky jsou vesměs dobry,
které člověk, jenž jest účinnou láskou,
koná mimo své povolání ze svobodné vůle**

(Zařazeno sem se strany 10)

(122)

4) Nikdo nebude spasen pro tyto dobročinné skutky, nýbrž pro účinnou lásku, z níž pocházejí, a jež tudíž jest v takovýchto dobročinných skutcích.

Tylo skutky dobročinnosti jsou mimo člověka, avšak účinná láska jest uvnitř něho, a každý bude spasen podle dobra čili účinné lásky v něm. Většina těch, kdož na světě přemýšleli o své spáse, po smrti, vidouce se, že jsou živí a slyšíce, že jest nebe a peklo, honosí se tím, že prokazovali dobro, že dávali chudým, podporovali potřebné a různými dary přispívali na zbožné účely. Jest jim však řečeno: „Z jakého důvodu činili jste to ? Vystříhali jste se zla jakožto hříchu ? Přemýšleli jste o něm ?“ Někteří odpovídají, že měli víru. Jest jim však řečeno: Jestliže jste nesmýšleli o zlu, které je při vás, jakožto o hříchu, kterakž můžete míti víry ? Víra a zlo se nespojují. Pak prozkoumán jest jejich život, jak jej prožívali ve svých povoláních, zda totiž vykonávali svoje povolání hlavně jen pro čest, slávu a zisk a tudíž jen pro sebe samotné, anebo zda je vykonávali pro bližní. Říkávají že to takto nerozlišovali. Jest jim však odpověděno: Kdybyste byli vzhlíželi k Pánu a zla jako hříchu se vystříhali, pak oba ty způsoby samy sebou byly by se rozlišovaly, poněvadž rozlišuje je Pán; a tou měrou, jak jste toho nečinili, jednali jste ze zla a nikoliv z dobra. Vlastní náklonnost každého jednotlivce v duchovním světě se sděluje a tudíž se ukáže, jakou jest; a jakým jest někdo co do

náklonnosti, takovými jsou všechny věci, které od něho pocházejí. Pak jest uveden k oné společnosti, kdež jest jeho náklonnost [domovem].

(123)

Ti, kdož své dobré skutky čili skutky dobročinnosti jediné pokládali za účinnou lásku, a jestliže účinnou lásku neměli v sobě, spojují se vnitřně s pekelníky a zevně s nebešťany; každému však jeho zevnějšek bude odňat, a on sám bude zůstaven své vnitřnosti.

Swedenborg: O účinné lásce. — 3.

(10)

***Povinností účinné lásky, kromě výše řečeného,
jest vše, cokoliv jest slušno člověku činiti***

(124)

Povinnostmi účinné lásky jsou daně pro rozmanité potřeby a rozmanité užitečnosti ve státě, kteréž jsou ukládány poddaným a občanům ve státě; cla, náklad a výdaje na různé domácí potřeby a užitečnosti potřebné pro nás samotné, pro ženu a děti, pro služebníky, služky a dělníky; a jejich vzájemné povinnosti; dále i mnohé ty věci, jež příslibem staly se povinnostmi. Kromě toho jsou i občanské povinnosti, jako podřízenost, poslušnost, uctivost a společenský styk, kteréž nutno pokládati za povinnosti, poněvadž člověk jest povinen je vykonávat. Avšak tyto i ony povinnosti, kdyby byly zvláště vyjmenovány, vyplnily by celý list. Rozmanité povinnosti, které ukládají zákony království, zovou se povinnostmi účinné lásky, poněvadž účinná láska koná je z povinnosti a nikoliv z nějaké libovůle, a poněvadž účinná láska pokládá je za užitečnost a koná je upřímně a ochotně. Upřímnost a ochotnost účinné lásky jsou v každé plněné povinnosti u těch, kdož jsou v účinné lásce; ale jak upřímnost, tak ochotnost řídí se podle užitečnosti, kterouž v povinnostech těch spatřujeme, jakož i podle hospodářského ocenění oněch užitečností, jak je při tom uznáváme.

(125)

Právě tyto povinnosti jeví se u těch, kdož nejsou v účinné lásce, co do zevnějšku zcela podobně, nejsou si však ve vnitřnosti podobny, neboť u takovýchto lidí není upřímnosti a ochotnosti; a kdyby tací neobávali se zákonů, anebo kdyby pod nějakou záminkou mohli někoho ošáliti, podvedou ho. U takových nejsou pouze ony povinnosti, o nichž výše byla zmínka, nýbrž též zákony spravedlnosti; oni totiž zachovávají je toliko ze strachu před trestem a před ztrátou cti a proto toliko z povinnosti, nikoliv však z lásky ke spravedlnosti, a tudíž nikoliv z lásky k bližnímu.

*Jsou vyražení účinné lásky, jako různé příjemnosti a lahodnosti
tělesných smyslů, potřebné k osvěžení duše*

(126)

Takovými jsou společenský styk a rozhovory o různých věcech, veřejných, soukromých, hospodářských, dále procházky a osvěžující pohled na různé krásné a nádherné paláce a domy, na stromy a květiny v zahradách, lesích a polích, na lidi, ptáky a stáda; podobně i divadla různého druhu, znázorňující morální ctnosti, jakož i události, z nichž vysvítá Božská Prozřetelnost. Tyto a podobné věci jsou pro smysl zrakový! Dále různé hudební koncerty a zpěv, což rozněcuje duši pro svou souvztažnost s náklonnostmi; a kromě toho slušné žerty, jež osvěžují mysl. Toto jest pro smysl sluchový. Rovněž hostiny, slavnosti a různá vyražení při nich, jakož i různé hry domácí, jako s kostkami kuličkami, kartami, jakož i při svatbách a slavnostech obvyklé tance. Tyto a podobné zábavy jsou vyražení, prospěšná k osvěžení ducha; a dále rozmanité ruční práce, které hýbají tělem a odvracejí mysl od prací našeho povolání; dále též četba knih, v jichž příbězích a poučeních nalézáme potěšení, jakož i čtení zpráv o nových událostech v časopisech.

(127)

Toť jsou vyražení pro každého, kdo pracuje v tom či onom povolání; proto mohou býti nazvána osvěžením od úřadu a od povolání, ale ve skutečnosti jsou to vyražení pro náklonnosti, z jejichž popudu každý své povolání vykonává. Náklonnost jest v každém povolání, ona skýtá duši její vzpruhu a udržuje mysl při práci nebo zaměstnání; jestliže se této náklonnosti nepopřeje zotavení náklonnost ta otupuje a její horlivost se ochromuje, jako sůl kdyby pozbyla své slanosti, nemá již své povzbudivosti čili dráždivosti. A jako napjatý luk, který nikdy není uvolněn, ztrácí svou moc, již nabývá ze své pružnosti; podobně jest tomu, jestliže mysl setrvává příliš dlouho ve shodných představách bez jakékoliv změny; jako pohled oka, když pouze ustavičně upírá se na jediný předmět nebo jedinou barvu; otupuje se totiž, jestliže stále černou nebo stále rudou nebo stále bílou barvu pozoruje; jestliže stále dívá se na sních, přechází zrak; a nabývá osvěžení, jestliže střídavě pohlíží na více věcí. Každá forma okouzluje svými rozmanitostmi tak, jako věnec různobarevných růží, pěkně uspořádaný. Z té příčiny také duha jest mnohem půvabnější nežli samotné světlo.

(128)

Mysl, ustavičně napjatá, touží po odpočinku; a když odpočívá, sestupuje do těla a hledá zde svá vyražení, odpovídající činnosti mysli; a mysl volí si tato vyražení podle svého vnitřního stavu ve vnitřních tělesných ústrojích. Vnitřní části těla čerpají svá vyražení především z dojmů zrakových, sluchových, čichových, chuťových a hmatových, a tato vyražení jsou sice čerpána ze zevnějšku, nicméně však vnikají do jednotlivých částí tělesných zvaných údy a vnitřnosti. Z tohoto a nijakého jiného pramene jsou jejich příjemnosti a lahoanosti [jucunditates et amoenitates]. Jednotlivá vlákna a jednotlivé tkanivo vlákna, jednotlivě kapilární buňky a skrze ně celkové schrány a tak i všechny vnitřnosti ve svém souboru mají své radostné pocity, a ty pociťuje člověk nikoliv jednotlivě, nýbrž všeobecně jako celkový pocit. Ale ježto mysl hlavy jest v nich, jsou tyto radosti čisté nebo nečisté, duchovní nebo přírodní, nebeské nebo pekelné; neboť uvnitř v každém tělesném pocitu jest láska vůle se svými náklonnostmi, a rozum to způsobuje, že tyto jejich blažené pocity jsou

vnímány; neboť láska vůle s jejími náklonnostmi tvoří život každého jednotlivce, a vnímání rozumu způsobuje z toho pocit. Odtud jsou všechny milé a příjemné pocity.

[Poznámka na levé straně rukopisu:] — Tělo totiž jest spolu související celek v jediné formě; pocit sděluje se tak, jako síla, která působí na nějaký řetěz, přenáší se na každý jeho článek, a tělo jest jakoby jistá forma, spojená souvisícími řetězy.

(129)

Poněvadž však služby, výkony, úřady a práce každého jednotlivce udržují mysl v napětí a jest třeba, aby mysl byla různými vyraženími zotavena, osvěžena a znovu oživena, jest vidno, že vyražení různí se podle vnitřní náklonnosti která jest v dotyčných osobách, a že jiná jsou vyražení, je-li v osobách těch náklonnost k účinné lásce, jiná, je-li v nich náklonnost pouze jen k vlastní cti, jiná, je-li tu náklonnost pouze k zisku, jiná, jestliže někdo věnuje se činnosti jen pro to, aby nabyl své výživy a věcí potřebných k životu jiná, jestliže člověk tak činí pouze pro pouhou pověst, aby byl oslavován, anebo jen pro pouhý plat, aby bohatl, anebo aby mohl skvěle žít, a podobně dále.

(130)

Jestliže v takových [lidech] jest náklonnost účinné lásky, tu vše, co výše bylo jmenováno, slouží jim k osvěžení; ba i divadla a hry, jakož i hudební koncerty a zpěv, a veškeré krásy na polích a v zahradách, a společenský styk vůbec. V jejich vnitru spočívá náklonnost k užitečnosti, kteráž, když takto odpočívají, postupně se obnovuje. Touha po vlastní jich činnosti [v povolání] je přerušuje anebo je omezuje. Neboť Pán s nebe vplývá do takových lidí a znova je obživuje; a též dává jim vnitřní pocit slasti, o němž též nevědí ti, kdož nejsou v náklonnosti účinné lásky; vdechuje v ně jakoby vůni anebo jakousi sladkost, již jiný, kromě jich samotných nepocituje. Bylo řečeno vůni, která značí duchovní lahodnost [amoenum spirituale], a bylo řečeno sladkost, kteráž značí duchovní příjemnost [jucundum spirituale]; slova „lahodnost“ užívá se u moudrosti a z ní vznikající chápavosti rozumu, a „příjemnost“ praví se u lásky a z ní vznikající náklonnosti vůle. U těch, kdož nejsou v náklonnosti účinné lásky, toto cítění se nevyskytuje, protože jejich duchovní mysl jest uzavřena; a jakou měrou jsou vzdáleni od účinné lásky, jejich duchovní mysl pokud se týče vůle jest jakoby zaklížena.

(131)

V těch, v nichž jest náklonnost toliko ke cti, i. j. u těch kdož vykonávají práce svého povolání toliko pro vlastní svou pověst, aby byli vychvalováni a dostali se do popředí, jsou ona vytažení také jen v zevnějšku; tací pracují, bdí nad svým dílem a jsou mnohonásobně užiteční; nikoliv však z lásky k užitečnosti, nýbrž ze sebelásky, a tudíž nikoliv z lásky k bližnímu, nýbrž z touhy po slávě. Tací rovněž mohou zakoušet při pracích svého povolání jakousi příjemnost, jest to však příjemnost pekelná, kteráž arcíť se může vydávati za příjemnost nebeskou, poněvadž obě co do zevnějšku jsou si podobny. Ale příjemnost takových osob jest plna neradostnosti, neboť tací nemají nijakého duchovního klidu a nijakého pokoje, leč jedině když přemítají o své pověsti a cti, anebo když jsou uctíváni a oslavováni. Jestliže však na to nemyslí vrhají se do zábav, opilství, hýřivosti, smilstva, nenávisti a pomstychtivostí a hanobí své bližní, nevzdávají-li jim pocty. Ale nepostupují-li ve svých poctách výše, tu jejich povolání ponenáhlu stává se jim odporným, oni oddávají se nečinnosti, stávají se lenochy a po svém odchodu se světa stávají se demony.

(132)

U těch, v nichž jest náklonnost výhradně jen k zisku, vyskytují se rovněž vyrazení, avšak tělesná, vnitřně vdechovaná pouhou příjemností blahobytu. Tací bývají příčinliví, obezřelí pilní, zejména obchodníci a řemeslníci. Jsou-li to úředníci, bděle vykonávají práce svého úřadu, – a obchodují se svou užitečností. Jsou-li to soudcové, obchodují se spravedlností; jsou-li to kněží, obchodují se spásou; jejich bližním jest zisk. V úřadě milují zisk, a zisk milují pro úřad. Ti, kdož jsou ve vyšších úřadech, jsou schopni zaprodali vlast, jakož i zraditi svou armádu a občany nepříteli. Z toho vysvítá, jaká jest jejich láska ve vyrazeních svrchu zmíněných; tací jsou plni loupeže, a kdyby se nehrozili občanských zákonů nebo trestů veřejných, nebo pro zisk i ztráty dobrého jména, loupili by a kradli. Co do zevnějšku bývají upřímní, ale co do vnitra neupřímní. Užitečnost, kterou vykonávají ve svých úřadech a ve svých zaměstnáních jsou jejich příjemností a lahodností tak, jako jsou výkaly vepřům, myši kočkám. Pohlížejí na člověka tak, jako tygr nebo vlk na beránky a ovce, kteréž, je-li možno, pohlcují. Dobro užitečnosti zdá se jim býti ničím. Příjemnost a lahodnost pekelná jsou v jejich zábavách; jsouť jako oslové, nevidoucí na lučinách a polích nic lahodného, nežli toliko to, co mohou spásti budiž to pšenice nebo ječmen v klasech. Toto však řečeno bylo o lakomcích.

(133)

U těch však, kdož plní povinnosti svého zaměstnání pouze pro chléb a potřeby životní, dále u těch, kdož plní je pouze pro své jméno, aby byli oslavováni, jakož i u těch, kdož plní je pouze pro plat za tím účelem, aby zbohatli, anebo aby mohli býti přepychově živi, jsou vyrazení, svrchu zmíněná, jedinou užitečností; tací jsou tělesní i smyslní; jejich duch jest nečistý, požitků chtivý a pudům podléhající. Práce svého povolání vykonávají pouze pro ona vyrazení; jsou to lidé zvířecí, mrtví; a povolání jest jim břemenem. Vyhledávají si zástupce, kteříž by práce jejich povolání vykonali ale sami ponechávají si jméno a plat. Jestliže nemohou požívali vyrazení svrchu jmenovaných, stávají se nečinnými a línými; povalují se na loži nemyslíce na nic, než jak by našli si společníka, se kterým mohli by povídati, jísti a pít; jsou státu břemenem. Všichni lidé toho druhu po smrti jsou uzavřeni do robotáren, kdež jsou pod dozorem administrativního soudce, kterýž každodenně určuje jim práci, kterou musí vykonati; nevykonají-li jí, nedostane se jim ani potravy, ani oděvu a lože; a je tak dlouho, dokud nejsou přivedeni k tomu, aby konali něco užitečného. Pekla jsou plna takovýchto robotáren, o nichž něco bude pověděno na konci tohoto spisu. Z těchto robotáren vystupuje zápach, poněvadž každá libá vůně jest ze života duchovní lásky, čili ze života lásky k užitečnosti.

(12)

***Není nijaké církve tam, kde není pravdy víry,
a není náboženství, kde není dobra života***

(134)

Církev a náboženství tvoří jediný celek, tak jako pravda a dobro; a poněvadž pravda je věcí víry a dobro věcí účinné lásky, tvoří jediný celek tak, jako víra a účinná láska, a aby to bylo ještě jasněji naznačeno, tvoří jediný celek tak, jako rozum a vůle. Jest známo, že člověk

může dobře rozuměti a přece jen ne dobře chtíti, a že může chápati pravdy a tudíž je i vyslovovati, a přece jen z vůle své jich nekonati; jestliže však chce vše tak, jak tomu rozumí, a jestliže jedná tak, jak mluví, – tu vůle a rozum tvoří u něho jediný celek. Podobně jest tomu pokud se týče církve a náboženství; církev jest církví na základě svých nauk; a náboženství jest náboženstvím na základě života podle nauky; a nauka musí býti z pravdy, a život z dober.

(135)

Aby toto uvedeno bylo do jasnějšího světla, budiž to vysvětleno v tomto pořadí:

- 1) Všecky pravdy víry v církvi musí býti ze Slova.*
- 2) Pravdy víry, kteréž jsou ze Slova, mají učiti, co má býti věřeno a co konáno, aby člověk dosáhl věčného života.*
- 3) Církev určována jest naukou, a náboženství životem podle ní.*
- 4) U těch, kdož jsou u víře, oddělené od účinné lásky a nauky a života, není ani církve, ani náboženství.*

(136)

O spojení účinné lásky a víry pojednáváno jest ve spisu „Nauka Nového Jeruzaléma o víře“; dále ve „Vysvětlení k Apokalypse“, jakož i v „Moudrosti andělské o Božské Prozřetelnosti“ a v „Moudrosti andělské o Božské Lásce a Božské Moudrosti“.

Všecko, tam pověděné, vztahuje se k těmto dvěma věcem: 1. Není jediného zrnka duchovní víry bez účinné lásky, neboť účinná láska jest životem, duší a podstatou víry. – 2. Jaká jest účinná láska, taká jest víra; a víra, která předchází účinnou lásku, jest víra poznatková, což jest víra historická a sama v sobě jest pouhou vědomostí. (Z léto kapitoly uchovaly se v rukopise autorově pouze tyto dva zlomky. Pozn. angl. překladu.)

(13)

[Část druhá]

Poznámka angl. překladu.:

Část, která nyní následuje, jeví se býti v rukopise autorově druhým a dalším nástinem prvých dvou kapitol spisu. Dále následuje titul kapitoly třetí, a titul a rozvrh kapitoly čtvrté, jakož i obsah celého díla. Tyto rukopisy jsou nejen důležité a zajímavé samy sebou, nýbrž též tím, že přinášejí poněkud jiné obměny doktrinálních pravd o tomto předmětu.

(137)

Jest známo, že účinnou láskou čili láskou k bližnímu jest konati dobro jiným; kterak a komu dobro má býti konáno, tak, aby účinná láska byla skutečně účinnou láskou, – o tom budiž pověděno v následujícím. Každý ví, že nikdo nemůže konati dobro, které samo sebou je dobrem, leč jediné od Toho, kdo jest Dobro Samo, čili Dobro Samo v Sobě, tudíž od Boha; rovněž každý může věděti, že člověk, pokud jest ve zlu a tudíž prostřednictvím zla ve spojení s ďáblem, nemůže konati nijakého dobra, leč jen nečisté, kteréž sice zevně se jeví jako dobro, ale uvnitř jest zlem; toto dobro jest buď farizejské anebo záslužné. Proto jest nutno předem říci, jakým člověk musí býti, aby dobro, kteréž od něho vychází, bylo dobrem samo v sobě, a tudíž dobrem účinné lásky.

To budiž pověděno v tomto pořadí:

- 1) Nikdo nemůže míti účinné lásky jinak, nežli od Pána.*
- 2) Nikdo nemůže míti účinné lásky od Pána jinak, nežli když vystříhá se zla jakožto hříchu.*
- 3) Člověk musí se vystříhati zla jakožto hříchu jako by sám od sebe, ačkoliv jest to z Pána.*)*
- 4) Jakou měrou kdo nevystříhá se zla jakožto hříchu, takovou měrou setrvává v něm.*
- 5) Tou měrou, jak kdo neuznává a neví, co jsou hříchy, nemá za jiné, nežli že jest beze hříchu.*
- 6) Jakou měrou kdo uznává a ví, co jsou hříchy, tou měrou může je při sobě viděti je před Pánem vyznati a za ně pokání činiti.*
- 7) Dobro před pokáním není dobrem, a tudíž ani ne účinná láska.*
- 8) Tudíž prvou věcí účinné lásky jest vzhlížeti k Pánu, a zla jakožto hříchu se vystříhati, což děje se pokáním.*

**) Jest pozoruhodno, že tyto první tři odstavce nevyskytují se v prvním autorově nástinu; nýbrž že on počíná tam svou úvahu tím, co zde jest označeno jakožto čtvrtý oddíl. Lze též pozorovati, že názvy posledních dvou oddílů jsou poněkud odchylné od příslušných názvů (třetího a čtvrtého) v prvním nástinu. Poznámka k angl. překladu.*

Prvá věta zní:

(138)

1) Nikdo nemůže míti účinné lásky jinak, nežli od Pána. Zde, jakož i v dalším, jmenujeme pouze Pána, poněvadž Pán jest jediný Bůh. neboť jest Bohem nebe i země, Jakž On Sám učí:...(Vytečkována místa nebyla autorem doplněna. – pozn. překl.) a On a Otec jedno jsou, jako duše a tělo, jakž On rovněž učí:....., a On a Duch Svátý jsou jeden a týž, jakožto Božství v Něm a Božství od Něho, tudíž On jest Samotný a Jediný Bůh, a Božská Trojice jest v Jeho Vlastní Osobě, a zvána jest Otec, Syn a Duch Svátý. Poněvadž tedy celá církev a každé náboženství založeno jest na představě o Bohu, a na představě, že Bůh jest jediný, a tato představa není možná, jestliže Bůh podstatou i osobou nebyl by jediný, a poněvadž

tato jedinstvo trojnosti a trojnost jedinstvi jedině v Pánu jest možná, proto jmenujeme zde na počátku a později v dalším jediného Pána. (Viz o tom „Nauku Nového Jeruzaléma o Pánu“ od počátku až do konce; dále „Moudrost andělů o Božské Prozřetelnosti (č...)“). Že nikdo nemůže mít účinné lásky jinak, nežli od Pána, jest proto, poněvadž účinnou láskou rozumí se veškeré dobro, které člověk prokazuje jiným; a dobro, které člověk prokazuje jiným jest sice dobrem pro ty, jimž jest konáno, není však dobrem u toho, kým jest konáno, leč jedině, je-li od Pána. Neboť veškeré dobro, kteréž jest dobrem samo v sobě, a zove se dobrem účinné lásky, a kteréž ve své podstatě jest dobrem duchovním, nemůže vyplývat od člověka, nýbrž jedině od Pána; neboť aby existovalo dobro účinné lásky, čili dobro duchovní, Pán musí býti v dobru, ba musí býti dobrem; neboť ono vychází z Něho, a to, co z někoho vychází, má od něho svou podstatu, neboť on sám jest v tom. Kdyby tedy Pán Sám nebyl dobrem, jež člověk prokazuje bližnímu, čili což jest totéž – jestliže dobro, které člověk koná bližnímu, není od Pána, nemá v sobě podstaty dobra, nýbrž podstatu zla. Neboť pak byl by v něm člověk, a člověk sám sebou a svým propriem jest pouze zlem. Toto zlo musí býti nejprve odstraněno, aby dobro, vycházející od člověka, nebylo lidským, nýbrž Páně.

(139)

Člověk není nic, nežli přijímatelem života; není životem sám sebou, neboť kdyby byl životem sám sebou, byl by Bohem. Proto člověk jest také pouze jen přijímatelem dobra, neboť dobro jest věcí života, poněvadž láska a moudrost jsou životem, a dobro jest věcí lásky, a pravda věcí moudrosti. Tento život nemůže býti připisován člověku, jako by byl jeho vlastním, neboť člověk jest konečným (*Poněvadž měl počátek. – pozn. překl.*) a jest stvořeným, a Pán nemůže se v někom jiném stvořiti a ukončiti neboť takto nebyl by již více Bohem, nýbrž veškeré lidské pokolení bylo by Bohem, jakož i každý jednotlivec sám sebou – kterážto myšlenka nejen jest nerozumná, nýbrž i zavržení hodná; takováto představa o Bohu a člověku páchne v duchovním světě jako zdechlin. Z toho lze seznati, že nijaké dobro, kteréž jest dobrem samo v sobě, a nazýváno bývá dobrem účinné lásky, není možné od člověka, nýbrž od Pána, Kterýž jedině jest Vlastním Dobrem, a tak Dobrem v Samém Sobě. Toto Dobro Pán sice vyvozuje ze Sebe ale skrze člověka. Není jiného subjektu, skrze něhož Pán ze sebe vyvozuje dobro, kromě člověka. Leč přece jen Pán udělil člověku schopnost, cítiti je při sobě, ba i jako by ze sebe samého, a tudíž jako by bylo jeho vlastním, a to proto, aby je konal. Neboť kdyby pociťoval je, že není od něho, nýbrž od Pána, nekonal by je, poněvadž nepokládá by sebe za člověka, ba ani za živého, a posléze pokládá by sebe za nějaký automat. A ze zkušenosti jest mi známo, že člověk raději by zemřel, než aby žil z někoho jiného, a to za plného vědomí. Ba, kdyby člověk necítil, že dobro, které koná, sám ze sebe koná, dobro nezůstalo by při něm, nýbrž proplyvalo by skrze něho, tak jako voda dřavou nádobou, a tak nemohl by býti vytvářen pro nebe, t. j. býti přetvořen a znovuzrozen a lak žíti věčně, jsa spasen. Aby však člověk z oné zdánlivosti nepřičítal sobě dobro, čili účinnou lásku, kterou bližnímu prokazuje a tak nepřisvojoval sobě zlo, místo dobra, věře, že žije sám ze sebe a tudíž i koná dobro ze sebe, a tak nepřičkl sobě to, co jest Páně, zlíbilo se Pánu zjeviti to ve Svém Slově a učiti tomu; pravíť totiž Pán:

„Kdo zůstává ve mně, a já v něm, ten nese ovoce mnohé; neboť beze mne nic nemůžete učiniti“. (Jan 15, 5, jakož i jinde).

(140)

2) Nikdo nemůže mít účinné lásky od Pána jinak, nežli když vystříhá se zla jakožto hříchu.

Účinnou láskou rozumí se zde tak, jako výše, dobro, kteréž člověk prokazuje bližnímu. Prokazovati dobro bližnímu může každý, jak zlý, tak dobrý; ale prokazovati je z dobra, které je u něho, nemůže nikdo jinak, nežli z Pána, a nežli když vystříhá se zla jakožto hříchu. Že nikdo nemůže konati dobro bližnímu z dobra, které jest při něm, leč jediné z Pána, bylo výše ukázáno; že však nikdo nemůže tak činiti, leč jediné vystříhá-li se zla jakožto hříchu, jest proto, že Pán nemůže k nikomu vplývati dobrem, aby bylo přijímáno, leč jediné, když u něho odstraněna byla zla; zla totiž nepřijímají dobra, nýbrž odpuzují je. Se člověkem který jest ve zlu, má se to totiž právě tak, jako s ďábly v pekle; u těchto vplývá Pán dobrem, právě tak, jako vplývá u andělů v nebi; ale ďablové je nepřijímají, nýbrž zvracejí dobro ve zlo a pravdu v nepravdu. Jejich forma života jest totiž taková, a vše, co vplývá zracováno jest v podobné formy – tak jako čisté teplo sluneční zraceno jest ve výpary hnilobné a smrduté, jestliže vplývá do stojatého moče, hnoje a zdechlin. Rovněž čisté světlo sluneční, vplývající do předmětů, v nichž vše jest nespořádáno zraceno jest ve hnusné barvy. Podobně i teplo nebeské, jímž jest Božské Dobro, a světlo nebeské, jímž jest Božská Pravda, u člověka, jehož forma života jest zvrácena a opačná formě nebeské. Z toho vysvítá, že člověk, kterýž nevystříhá se zla jakožto hříchu nemůže než jediné milovati zlo; a láska každého jedince vytváří formu jeho života. Takového lze přirovnati ke stromu kterýž jest špatný; týž přijímá teplo a světlo od slunce právě tak, jako strom dobrý; nemůže však vyvozovati plody jiné, nežli podobné formě jeho vlastní, a tudíž jen plody špatné. Takového člověka lze přirovnati k bylinám škodlivým a jedovatým, kteréž ačkoliv svůj vegetační život přitahují z tepla a světla nebeského právě tak, jako byliny dobré a užitečné, přece jen nemohou vyvozovati nic jiného, nežli co souhlasí s jejich formou.

(141)

Každý člověk jest formou své lásky; nic jiného nevytváří člověka, pokud se týče jeho duchovnosti nežli láska. Jestliže miluje zlo, stává se formou zla, kteráž jest formou pekelnou; jestliže miluje dobro, stává se formou dobra, kteráž jest formou nebeskou. Z toho vysvítá, že člověk nevystříhá-li se zla jakožto hříchu, forma jeho mysli stává se co do duchovnosti formou pekelnou, kteráž v sebe nepřijímá nijakého dobra od Pána, a proto také nevyvozuje nijakého dobra, kteréž by bylo samo v sobě dobrem. Pán může vyvozovati dobro skrze každého člověka, a může zraceti zlo, kteréžto zlo vyvozuje člověk, v dobro; může rozněcovati [excitare] zlého člověka, aby konal dobro pro sebe samého a pro svět, avšak zde Pán nevplývá ve zlo onoho člověka, nýbrž kolem něho v jeho obvod, a tudíž v jeho zevnějšnost, prostřednictvím kteréž člověk přeje si, aby zdál se býti dobrým; proto jeho dobro jest pouze na povrchu dobrem, avšak uvnitř jest zlem; jest to jako pozlacené výkaly u pokrytců, takže skoro každý má za to, že jest to ryzí zlato; nicméně však když někdo dá je blíže k citlivému nosu, jest z výkalů cítiti zápach.

(142)

Toto však zevrubně jest ukázáno ve spise „Nauka o životě pro Nový Jeruzalém“, ve článku, kdež jest dovozeno, že jakou měrou člověk vystříhá se zla jakožto hříchu, takovou měrou koná dobro nikoliv ze sebe, nýbrž z Pána (č. 18–31). K tomu budiž zde jenom připojeno že toto každý může seznati na základě pouhého všeobecného vlivu s nebe. Vezmi kohokoliv, budiž to sluha neb rolník, dělník, námořník neb obchodník, jestliže jen poněkud jest rozumný, a řci mu, že fen, kdo nenávidí zla, koná dobro – a pochopí to jasně; a poněvadž vědí, že veškeré dobro jest od Pána, pověz jim, jakou měrou člověk nenávidí zla, poněvadž jest proti Bohu, takovou měrou koná dobro z Boha, – a oni to uznají. A řci toto někomu, kdo utvrdil se v samo-jediné víře [beze skutků], jakož i v domněnce, že nikdo nemůže konati dobro ze sebe – a neuzná to; neboť nepravda uzavřela jeho rozumové zření

(143)

3) *Člověk musí se vystříhati zla jakožto hříchu jako by sám ze sebe, ačkoliv jest to z Pána. Kdož čte Slovo a má náboženství, zdaž neví, že zla jsou hříchy ? Tomu učí Slovo od počátku až do konce a jest to také veškerým náboženstvím. Zla jsou nazývána hříchy proto, poněvadž jsou proti Slovu a proti náboženství.*

(144)

Kdož by nevěděl, že nikdo nemůže se vystříhati zla jakožto hříchu jinak, nežli jako by to činil sám ze sebe ? Kdož mohl by pokání činiti jinak ? Zdaž člověk neříkává: to nechci, od konání tohoto chci upustiti, ba kdyby se to mělo opakovati, chci proti tomu bojovati a přemohu to. Ale přece jen takto nemluví při sobě ten, kdo v Boha nevěří. Kdož v Boha nevěří, nepokládá zlo za hřích, rovněž nebojuje proti němu nýbrž spíše pro ně. Ale ten, kdo věří v Boha, rovněž k sobě dí: „S Bohem nad tím zvítězím“. Prosí a dostává se mu toho. Toho není odepřeno nikomu, nýbrž jest to skýtáno každému, poněvadž Pán ustavičně ze Svě božské lásky se snaží, aby přetvořil a znovuzrodil člověka, a takto očistil ho ode zla; a toto ustavičné snažení Páně přechází ve skutek, jestliže člověk rovněž tomu tak chce a tak se snaží. Tak a ne jinak člověku dostává se síly, odepírat zlu a bojovati proti němu; dříve jí nepřijímá, nýbrž odpuzuje. Takto jest tedy vystříhati se zla jakožto hříchů, a to jako by to člověk činil sám ze sebe, ač tak činí z Pána. O tomto předměte lze rovněž seznati z „Nauky o životě pro Nový Jeruzalém“ (č. 101–107); k čemuž připojuji toto: Pověz člověku se zdravým rozumem: „Věř toliko, že Kristus, Syn Boží, Tebe vykoupil od pekla, a tudíž ode všeho zlého, a pros Boha Otce, aby proto odpustil ti hříchy, a On ti je odpustí, načež nebude ti třeba, abys vystříhal se zla jakožto hříchů, a to jakoby sám ze sebe; neboť zdaliž můžeš co činiti ze sebe ? Kterakž tedy jako by sám ze sebe?“ A zvedni do své ruky kamének a dřívko se země, a řciž mu: „K ospravedlnění a ke spasení nemůžeš učiniti pranic víc, nežli tento kamének a toto dřívko“. Na to člověk se zdravým rozumem odpoví: „Vím, že nic nemohu činiti ze sebe, mohu však konati pokání nad svým zlem; tomu učil Sám Pán, tomu samotní apoštolé, tomu Pavel, tomu Slovo, tomu veškeré náboženství; zdaž, čině pokání, nejednám jako sám ze sebe?“ Po té bude mu řečeno: „Co budeš činiti, když nic nemůžeš ? Čiň tak, chceš-li; já činím pokání věrou a vírou beze skutků spasí“ Ale člověk se zdravým rozumem odpoví: „Mýlíš se, učiteli, Pán mne učil konati, a učil mne věřiti; pro tebe platí víra, pro mne víra a zároveň skutky; vím, že člověk po smrti bude musiti vydati počet ze svých skutků, a že každý jak jedná, tak věří“.

(145)

4) *Jakou měrou kdo nevystříhá se zla jakožto hříchu, takovou měrou setrvává v něm. Člověk jest stvořen k obrazu a ku podobnosti Božímu a učiněn jest, aby byl příjemcem lásky a moudrosti Páně; poněvadž však nechtěl býti jich příjemcem, nýbrž [chtěl býti] samotnou láskou a samotnou moudrostí, a tudíž býti roven Bohu, proto zvrhl svoji formu a odvrátil své náklonnosti a myšlenky od Pána na sebe sama a započal sebe milovati více nežli Pána, ba dokonce i sebe uctívati, a tak odvrátil se od Pána a zíral na opačnou*

stranu od Něho, a takto zvrátil při sobě obraz a podobu Boží, a vytvořil ji v obraz a podobu pekelnou. To naznačeno jest jeho požíváním se stromu vědění dobra a zla; hadem, jehož uposlechl, naznačena jest smyslnost, kteráž jest ultimem (Nejzazší mezí. — pozn.

překl.) přírodního člověka, a její vášně; tato smyslnost člověkova, protože jest ve světě a nabývá z něho svých námětů, miluje věci, které jsou ze světa; a jestliže dáno jest jí panování, tu odvrací mysl od předmětu nebeských, jimiž jsou dobra lásky a pravdy moudrosti, kteréž samy sebou jsou božské.

*6

(146)

V tom jest původ toho, že člověk pokud se týče svého propria, není ničím, nežli zlem, a že se v tomto zlu rodí již ze svých rodičů. Aby však nezahynul, Pán opatřil prostředky, jimiž jest: zírati k Pánu a uznávati, že od Něho jest veškeré dobro lásky a veškerá pravda moudrosti, a nic od člověka samého. Tím člověk mění svoji formu, odvraceje se od sebe a obraceje se k Pánu; a tak vrací se onomu stavu, ke kterémuž byl stvořen, a jímž – jak bylo řečeno – jest, aby člověk stal se přijímatelem dobra a pravdy od Pána, a ničeho od sebe samého. A poněvadž proprium člověka stalo se oním zvrácením pouhým zlem, tu druhým prostředkem k obnovení obrazu Božího jest vystříhati se zla jakožto hříchu. Neboť jestliže člověk nevystříhá se zla jakožto hříchu, nýbrž pouze proto, že je to cosi zavržení hodného, tu nemůže zírati k Pánu, nýbrž zírá jen k sobě samému, a tak trvale zůstává ve stavu zvrácenosti. Jestliže však vystříhá se zla jakožto hříchu, tu vystříhává se jich proto, poněvadž jsou proti Pánu a proti zákonům Jeho Božství, a pak prosí Pána za pomoc a sílu, aby mohl se jim vzpírat, kterážto síla, o níž jest žádáno, nikdy nebývá odepřena. Těmito dvěma prostředky člověk jest očišťován od vrozeného mu zla; pročez, kdyby těchto dvou prostředků nepoužíval, nutně by zůstal takovým, jakým se byl narodil; nemůže býti očištěn ode zla, jestliže toliko zírá k Pánu a modlí se; neboť pak, když byl se pomodlil, věří, že jest naprosto bez hříchu, anebo, že byly mu odpuštěny, – čímž on rozumí, že byly odňaty od něho, ač stále sám v nich setrvává. A setrvává v nich jest tolik, jako rozmnožovati je, neboť hříchy jsou jako nějaká nemoc, kteráž všecko kolem sebe rozežírá a umrtvuje. Zla také nejsou odstraňována pouhým vystříháním se jich, neboť takto člověk zírá k sobě a tím utvrzuje v sobě původ zla, jímž bylo to, že člověk odvrátil se od Pána a obrátil se sám k sobě.

(147)

5) Tou měrou., jak kdo neuznává a neví, co jsou hříchy, nemá za jiné, nežli že jest beze hříchu. Každý člověk miluje své proprium, a to jak proprium vůle, tak i proprium intelektuální; proprium vůle jest zlem, a proprium intelektuální jest nepravdou z tohoto zla; a poněvadž každý člověk miluje svoje proprium, proto miluje i zlo a jeho nepravdu, a ježto vše, co jest námi milováno, jest také nám příjemno, proto člověk nemá za jiné, nežli že zlo, které jest při něm, jest dobrem, a že jeho nepravda jest pravdou; neboť vše, co jest nám příjemno, zoveme dobrem. Z toho lze především viděti, že člověk, neuznává-li a neví-li, co hříchy jsou, nemá za jiné, nežli že jest bez hříchu.

(148)

Poněvadž však člověk miluje svoje zlo a jeho nepravdu, ježto miluje proprium, nemůže sám ze sebe věděti, co jest zlem a co nepravdou z něho, nýbrž musí seznati to odjinud; sezná to z přikázání náboženských, kteráž vesměs odnášejí se k deseti přikázáním – Decalogu. Jestliže však člověk tato přikázání vypuzuje ze své mysli, nemůže míti za jiné, nežli že jest bez hříchu. A poněvadž od dětství zasvěcován byl ke sloužení Bohu, a z nauky církve jest mu známo že jest hříšníkem od prvního svého počátku a tudíž od svého zrození, tu započne sice sebe za hříšníka uznávati, ježto však neví, co jest hřích, přece jen nevěří, že by byl hříšníkem. Slýchal jsem některé hovořiti, že jsou hříšníky, že jsou ve všelikých hříších od

početí a od zrození, takže od hlavy až k patě nohou nic zdravého při nich není, poněvadž však nevěděli, co jest hřích, nevěděli též, že sebeláska a pýcha jsou hlavou všelikých hříchů; nevěděli, že jest hřichem míti nenávist a mstít se proto, že nebyli jako nějaký polobůh uctívání, a že jiní se jim neklaněli; že hanobiti bližního pro jeho nepřátelské smýšlení, a tak vydávati křivé svědectví proti němu, jest hřichem; rovněž i že klamati někoho slovem a skutkem jest hřichem; že pohrdati jiným u srovnání se sebou samým, záviděti mu jeho majetek a po majetku tom dychtiti jest hřichem; dále pokládati za záslužnost každou věc, vztahující se k bohoslužbě, a to jak pokud se týče víry, tak i pokud se týče účinné lásky, jest hřichem, kromě nesčetných jiných věcí. Slyšel jsem od nich, že nevěděli, že bylo by hřichem něco takového, — nechť jest to cokoliv, — co někdo myslí a nevysloví a co někdo chce a nevykoná. V důsledku této nevědomosti řekl kdosi, že neví, že jest hříšníkem. A jsem—li — řekl — jsem od hříchů očištěn, jestliže se modlím: „Neznám svých hříchů, Bože, odpust mi je“. Týž však, když sebe zkoumal, což stalo se v duchovním světě, seznal, že jeho hříchy byly tak mnohé, že nemohl jich spočítati, jakož i že byl by je býval mohl seznati a věděti, kdyby byl tomu chtěl. Řekl však, že nechtěl tomu, poněvadž pak byl by musil se jich zdržovati ve svých myšlenkách i ve svém chtění, a že tak činiti bylo by se přičilo příjemnosti jeho života. Z toho nyní vysvítá, že jakou měrou kdo neuznává a nezná, co jsou hříchy, takovou měrou se mu zdá jako by byl bez hříchu.

(149)

6) *Jakou měrou kdo uznává a ví, co jsou hříchy, tou měrou může je při sobě viděti, je před Pánem vyznati a za ně pokání činiti.* To vyplývá z toho, co právě bylo řečeno. Aby člověk viděl, co jest hřích, proto bylo Desatero prvou věcí Slova, a proto Desatero jest souborem celého Slova, a proto zove se „deseti Slovy“, a „deseti Slovy“ rozumějí se všechny pravdy v souboru, a proto podobná přikázání jsou u všech národů ve vesmíru, u nichž jest náboženství. A člověk který ví že jsou to zákony božské, a že tudíž kdo proti nim jedná, jedná proti Bohu čili hřeší, jest schopen přijímati vliv Božství a po té rovněž jako by sám ze sebe i vůli čili snažení, chtíci odstoupiti od hříchů a činiti pokání. Vyznání hříchů před Pánem vytváří spojení s Ním, jakož i přijímání vlivu od Něho, a pak čirí to Pán, ačkoliv propůjčuje člověku, aby činil tak jakoby sám ze sebe, jinak člověk by toho nečinil. Pán pak působí v něm skrze to, co je nejvnitřnější k tomu co je nejzevnější, a oddaluje náruživosti, kteréž jsou kořeny zla; toho nebyl by člověk sám ze sebe schopen. Člověk ze sebe nepůsobí jinak, nežli v zevnějšku, kdežto však toliko to, co je vnitřné, může ono [oddálení hříchů] způsobit ti. Kdyby tudíž člověk svoje náruživosti oddaloval jako sám ze sebe, přece by jen zůstaly.

(150)

7) *Dobro před pokáním není dobrem, a tudíž ani ne účinná láska.* Člověk před pokáním jest ve zlu, jest pouhým zlem, neboť jest formou zla a obrazem pekla; pokáním však odstraňuje se zlo a vštěpuje se dobro; z toho následuje, že dobro před pokáním není dobrem; dobro před pokáním nepochází od Pána, nýbrž od člověka; proto nemá v sobě podstaty dobra, nýbrž podstatu zla, byť i ve své zevnější formě jevílo se jako dobro. To však nelze poznati na světě, nýbrž projevuje se to po smrti; lze to seznati naslechnutím pouhého přízvuku řeči, ba lze i seznati, kterého druhu zlo v dotýcných se skrývá, zda zlo podvodu, závidi, ctižádosti, pýchy, rouhání, pokrytectví anebo i zlo záslužnosti. Všecka slova řeči mají svůj přízvuk ze zla, jež jest v osobách a toto zlo má na zřeteli jedině sebe. Ale dobro po pokání jest zcela jiné; jest to plné dobro, zjevované Samým Pánem, jest líbezné, jest nevinné, jest půvabné, nebeské, jest v něm Pán a nebe; jest vlastní dobro v něm; jest živé, formované pravdami. Cokoliv jest z dobra, v dobru a k dobru se děje, není řícím, nežli jistou užitečností pro bližního, a proto jest sloužením. Všemi průdchy zřiká se sebe a svého

propria, a tudíž zla; jeho forma jest jako forma květiny spanilé, a krásně zbarvené, skvívá se v paprscích slunečních. Proto také při těch kdož jsou v dobru, jsou formy, kteréž od přírodního člověka nemohou býti pochopeny; nemohou býti namalovány, nemohou býti popsány; tyto formy jsou formami dobra. V pravdě se říká, že jsou to formy dobra; neboť formy samotné jsou pravdami a jejich životem jest dobro lásky. Dobro totiž uvádí pravdy ve formu se sebou shodnou a oživuje všecku jejich pravdu. Takové jest dobro po pokání.

(151)

8) Tudíž prvou věcí účinné lásky jest vzhlížeti k Pánu a zla jakožto hříchu se vystříhati, což děje se pokáním. Kdož by nechápal, že člověk prve musí býti očištěn ode hříchu, nežli může konati dobro, které jest dobrem ? Zdaž pohár nemusí býti vyčištěn ? A není-li vyčištěn, víno nabude z jeho nečistoty příchuti. Zdaž není třeba vyčistiti mísu dříve, prve než vloží se do ní pokrm ? Neboť jestliže vnitřek mísy jest pouhá nečistota, zdaž pokrm nevzbudí odpor ? Nic čistého nemůže s nebe vplývati do člověka, jestliže člověk jest nečistý a špinavý. Zdaž to, co jest nečisté a špinavé, nemusí dříve býti odstraněno ? Naplň svoji ložnici výkaly, a zdaž celý dům nebude zle páchnouti ? Nikdo nebude moci vejíti. A zdaž, vejde-li, neřekne: „Nemohu“, a odvrátí se od domu řka: „Toť jest pro vepře“. Proto prve, než Pán může vplývati s dobrem, musí zlo býti odstraněno; neboť jest nebezpečno, aby dříve vplýval, kdyby vplývati mohl neboť bylo by to zvráceno ve zlo a zlo bylo by tím rozhojněno. Proto prvou věcí jest odstraniti zlo a poté vplývati s dobrem a uvéstí je v činnost člověkem. Kdo žádá sobě konati dobro od Pána prve než odstraněno jest zlo pokáním, čili kdo nevystříhá se zla jakožto hříchu, ten žádá věc nemožnou a to, co by jej učinilo ještě horším, poněvadž dobro u zlého zvrací se ve zlo, čímž dobro jest znesvěcováno. Že jest nutno dříve odstraniti zlo, jasně vysvítá z přikázání Desatera. Kdož miluje toho, kdo chce zabít člověka, anebo jej nenávidí ? Kdo smilní s manželkou bližního, ten nemiluje bližního; kdo okrádá a podvádí bližního, nemiluje ho; kdo hanobí bližního, nemiluje ho; kdo baží po tom, co je bližního, nemiluje ho. Proto takováto zla dříve jest odstraniti; a jak jsou odstraňována, tak milován jest bližní. O tom praví Pavel..... V rukopisu autorově není dotyčný citát uveden. Zdá se, že vynechané místo bylo by lze nejlépe nahraditi tímto veršem: Láska bližnímu zle neučiní, a protože plnost zákona jest láska. (Řím 13, 10). Z poznámky k angl. vydání.

Ale bylo by lze se otázati, zda láska k bližnímu musí býti prvou věcí, či zda prvou věcí jest vystříhání se zla ? Každý může však seznati, že vystříhání se zla jest věcí prvou. Poněvadž člověk zrozen jest ve zlu, zdaž není mu třeba činiti pokání ?

(14)

Druhou věcí účinné lásky jest prokazovati dobro bližnímu

[Zde uvéstí lze z] Izaiáše kap. 1.; a o nádobě a míse kteréž nejprve uvnitř mají býti vyčištěny.

Jestliže nebudou vyčištěny, mohou třeba zevně jeviti se dobrými; to jest však farizejství čili pokrytecké dobro, čili jakési přírodní dobro, v němž není duchovního dobra, a jest tudíž nepravým dobrem; a jestliže jest činěno za účelem spásy, jest to dobro záslužné.

Budiž to vysvětleno v tomto pořadí:

1) Nechtíti bližnímu konati zlo, jest milovati ho.

2) Chtíti dobro konati bližnímu, jest milovati ho.

3) Jakou měrou člověk nechce bližnímu zlo učiniti, takovou měrou chce mu učiniti dobro z účinné lásky; nikoliv však naopak.

4) Z toho vyplývá, že prvou věcí účinné lásky jest vzhlížeti k Pánu a vystříhati se zla jakožto hříchu; a že druhou věcí účinné lásky jest konati dobro bližnímu.

(153)

1) Nechtíti bližnímu konati zlo, jest milovati ho. Kdo totiž miluje druhého, nečiní mu zlo; Pavel rovněž praví, že kdo miluje bližního, jest poslušen příkázání Desatera, nechce zabíjeti, nechce smilniti se ženou jiného, nechce krásti, nechce vydávati křivého svědectví; proto praví, že plností zákona jest láska. Ale otázkou jest, co jest prvé a co pozdější, zda prvou věcí jest milovati bližního a na základě této lásky nekonati mu nic zlého anebo zda prvou věcí jest, zlo ze sebe odstraniti a tak milovati bližního. Jest zjevno, že ten, kdo miluje bližního, nekoná tato zla. Otázkou však jest: kterak však může kdo milovati bližního? Může tak učiniti prve než vystříhá se těchto zel a bojuje proti nim? Zdá se, jako by samotná ona láska bojovala; a ona také bojuje, ale nikoliv dříve než až sám člověk jest v ní; že však v onu lásku nemůže vejíti, dokud jeho zla dříve nebyla odstraněna, může vysvitnouti z toho, že každý člověk jest od narození ve všelikém zlu; že baží jen po tom, co jest zlé, a proto, nečiní-li pokání, v tom setrvává. Proto tedy ona zla jsou překážkou, že nemůže bližního milovati z duchovní lásky. Z tohoto důvodu též Pavel praví, že tělo je proti duchu, a že tělo se svými náruživostmi má býti ukřižováno, a že člověk stane se tak duchovním a novým stvořením. Z toho lze viděti, že jakou měrou kdo křižuje tělo, tou měrou žije v duchu. Poněvadž člověk jest takový již od narození, důsledkem toho jest, že jeho duch nemůže milovati bližního, leč jestliže ukřižuje svoje tělo, což děje se pokáním; a jakou měrou to koná, takovou z ducha, t.j. vnitřně miluje bližního – a milovati bližního ze srdce dříve [než se takto stalo], jest proti lidské přirozenosti.

(154)

V křesťanském světě převládá víra, že ten, kdo má víru, miluje bližního; avšak tato víra jest bludná. Nikdo nemůže míti víry, v níž bylo by něco životného, nevystříhá-li se zla jakožto hříchu, ba má víru jen tou měrou, jak vystříhává se zla. Z toho nyní vysvítá, že prvou věcí účinné lásky jest nečiniti zla bližnímu; neboť bližnímu nečiniti zla jest právě tolik, jako proti zlu při sobě bojovati, a tudíž činiti pokání – a že druhou věcí účinné lásky jest prokazovati bližnímu dobro. Někdo ze zásady, že jest křesťanskou povinností, nekonati zla bližnímu, skutečně třeba je nekoná. Ten, kdo však nekoná zla bližnímu a kdo dobro mu prokazuje jedině z této zásady, ten bližního přece jen nemiluje, nýbrž nekoná mu zlo z poslušnosti k zákonům Božím, nikoliv však z náklonnosti lásky k bližnímu. O této náklonnosti nikdo ničeho neví, leč jedině ten, kdo vystříhá se zla jakožto hříchu, t.j., kdo nemiluje zla; takový vchází v náklonnost oné lásky. Jest totiž něco jiného, z poslušnosti nekonati zla, nýbrž konati dobro, a něco jiného jest z náklonnosti lásky k bližnímu nekonati mu zla, nýbrž prokazovati mu dobro. Rozdíl jest takový, jako jest mezi nočním teplem a světlem z měsíce a z hvězd, a mezi denním teplem a světlem ze slunce; v poslušnosti není ani tepla této lásky, ani světla této lásky; – tytéž jsou však v náklonnosti. Neboť náklonnost lásky jest teplo. Proto také ti, kdož z poslušnosti konali dobro, jsou v posledním nebi a ve světle a teple jako by

měsíčním; rovněž i světlo jejich rozumu jest zastíněno; nevidí pravdy duchovní ve světle. Jest také ten rozdíl, že ti, kdož konají dobro z poslušnosti, konají je z bázně před trestem, a takto rovněž zdržují se též od konání zla. Kdož však z náklonnosti konají dobro, nekonají je z bázně před trestem; ba ještě více: ti, kdož z poslušnosti konají dobro, jsou přírodní a ti, kdož konají je z náklonnosti, jsou duchovní. Dále: kdož konají dobro z poslušnosti, jsou těmi, kdož jsou přetvořováni – stav to, kterýž předchází, kdežto ti, kdož konají to z lásky, jsou znovu–zrozováni, což následuje po přetvořování. Všichni, kdož věří, že člověk jest spasen pouhou věrou, jestliže žijí jako křesťané, vyznávající, že jsou hříšníky a nezkoumajíce sebe, – konají dobro z poslušnosti a nikoliv z náklonnosti; ba oni ani nevědí nic jak o víře, tak o lásce, a o Bohu, kromě toho, co slyší od kazatele; přece však konají dobro. Kdož konají dobro z poslušnosti, vynikají konáním dobročinných skutků, jako jsou almužny chudým, podpory potřebným a obdarováním chrámů a nemocnic. Takovým není ani jinak možno, nežli že do takovýchto skutků vkládají záslužnost; rovněž nejinak vykládají si Slovo, kdež se praví, že tací obdrží svou odměnu; nevědí, že vlastní náklonnost k dobru se svou blažeností jest již odměnou.

(155)

Vlastní náklonnost lásky jest jako by plamen, z něhož jest světlo v pravdách. Příčina toho jest ta, že Pán vplývá v náklonnost člověka a skýtá světlo; rovněž také láska v duchovním světě jeví se z dálky jako plamen, a někdy s nebe sestupují jakoby plameny, jež jsou náklonnostmi dobra a pravdy, které takto se jeví. Jest to jako když někdo ctí krále, vrchnost a svého představeného podle zákona podřízenosti, a tak ctí i jiné, a přece jen nemiluje jich vnitřně. Miluje je ten, kdo vidí v nich dobro.

(15)

***Bližním, který má býti milován v přírodním smyslu, jest spoluobčan,
jest menší i větší společnost, vlast a lidské pokolení***

(Text v knize chybí – pozn. zpracovatele.)

(16)

***Bližní má býti milován podle svého duchovního dobra,
a tedy podle dobra mravního, občanského a přírodního;
tudíž bližním, který má býti milován, jest dobro***

[Vysvětleno to budiž v tomto pořadí:]

1) Člověk není člověkem pro svůj obličej a tělo, nýbrž pro dobro své vůle.

2) Jestliže dobro vůle člověka jest milováno jest milován sám člověk.

3) Člověk jest člověkem pro své duchovní dobro, a nikoliv pro dobro mravní, občanské a přírodní, oddělené ode dobra duchovního.

4) Jaké jest duchovní dobro člověka, takové jest jeho dobro mravní, občanské a přírodní, poněvadž toto trojí dobro toliko z něho odvozuje svůj život.

5) Tudíž v duchovním smyslu bližním, který má býti milován, jest dobro.

Toto duchovní dobro jest dobrem účinné lásky; a tak jest jím Pán, nebe, a církve u člověka; neboť [jaká jest jeho jakost], takový jest člověk sám v oněch dobrech, které jsou z toho odvozeny.

(Text v knize chybí – pozn. zpracovatele.)

Pořad a rozvrh

1) PRVOU VĚCÍ ÚČINNÉ LÁSKY JEST VZHLÍŽETI K PÁNU A VYSTŘÍHATI SE ZEL, PONĚVADŽ JSOU HŘÍCHEM, COŽ DĚJE SE POKÁNÍM.

2) DRUHOU VĚCÍ ÚČINNÉ LÁSKY JEST KONATI DOBRA, PONĚVADŽ JSOU UŽITEČNOSTÍ.

3) BLIŽNÍM V DUCHOVNÍM POJETÍ JEST UŽITEČNOST; A UŽITEČNOST JEST DOBREM ÚČINNÉ LÁSKY, DOŠREM OBČANSKÝM VE STAVU OBČANSKÉM. A DOBREM DUCHOVNÍM; A PŘEDMĚTEM ÚČINNÉ LÁSKY V UŽŠÍM SMYSLU JEST ČLOVĚK JAKOŽTO JEDINEC, V ŠIRŠÍM SMYSLU SPOLEČNOST A V JEŠTĚ ŠIRŠÍM VLAST [Poznámka na levém okraji: – Církev], A V NEJŠIRŠÍM LIDSKÉ POKOLENÍ; A TI JSOU BLIŽNÍMI.

4a) ČLOVĚK JEST SUBJEKTEM ÚČINNÉ LÁSKY, A JAKÝ JEST SUBJEKT, TAKOVOU JEST ÚČINNÁ LÁSKA, KTEROU KONÁ.

4b) VLASTNÍ ÚČINNOU LÁSKOU JEST UPŘÍMNĚ, SPRAVEDLIVĚ A VĚRNĚ JEDNATI V KAŽDÉM DÍLE. PŘÍSLUŠÍCÍM POVOLÁNÍ JEDNOTLIVCOVU, A ČLOVĚK STÁVÁ SE TÍM ÚČINNOU LÁSKOU.

5) ZNÁMKAMI [PROJEVY] ÚČINNÉ LÁSKY JSOU VŠECKY VĚCI PŘÍSLUŠÍCÍ BOHOSLUŽBĚ.

6) DOBROČINNOSTÍ ÚČINNÉ LÁSKY JSOU VŠECKA DOBRA, KTERÁŽ ČLOVĚK, JENŽ JEST ÚČINNOU LÁSKOU, KONÁ SVOBODNĚ MIMO SVÉ POVOLÁNÍ.

7) POVINNOSTMI ÚČINNÉ LÁSKY JSOU VŠECKY OSTATNÍ VĚCI, KTERÉ ČLOVĚK – KROMĚ SVRCHU JMENOVANÝCH – MŮŽE KONATI.

8) VYRAŽENÍMI ÚČINNÉ LÁSKY JSOU ROZMANITÉ PŘÍJEMNOSTI A LAHODNOSTI TĚLA A JEHO SMYSLŮ.

9) ÚČINNÁ LÁSKA NENÍ ÚČINNOU LÁSKOU BEZ VÍRY, ANIŽ VÍRA JEST VĚROU BEZ ÚČINNÉ LÁSKY – A JSOU JEDINÝM CELKEM, JAKO PODSTAT A FORMA.

10) JAKOU JEST ÚČINNÁ LÁSKA, TAKOVOU JEST VÍRA; A VÍRA, KTERÁ PŘEDCHÁZÍ ÚČINNOU LÁSKU, JEST VÍRA POZNATKOVÁ JEŽ JEST VĚROU HISTORICKOU, SAMA V SOBĚ VĚDOMOSTMI.

11) V ÚČINNÉ LÁSCĚ JEST SPOJENÍ ČLOVĚKA S PÁNEM A PÁNA SE ČLOVĚKEM XII. ÚČINNÁ LÁSKA, ČILI LÁSKA K BLIŽNÍMU JEST TAKÉ I LÁSKOU K PÁNU.

OBSAH

(sestaven překladatelem)

*)	<i>Předmluva k českému vydání</i>	4
**) Z předmluvy k anglickému vydání		4
0)	<i>Nauka o účinné lásce (Rozvrh)</i>	7
1)	<i>Prvou věcí účinné lásky jest zírati k Pánu a vystříhati se zla</i>	10
2)	<i>Druhou věcí účinné lásky jest konati dobro</i>	13
3)	<i>Bližní, který má býti milován, jest – co do duchovního pojetí – dobro a pravda</i>	14
4)	<i>Předmětem účinné lásky jest člověk, společnost, vlast</i>	17
5)	<i>Člověk jest předmětem účinné lásky</i>	20
6)	<i>Člověk je zrozen, aby se stal účinnou láskou</i>	26
7)	<i>Každý člověk stává se formou užitečnosti</i>	30
8)	<i>Všecky věci bohoslužby jsou známkami účinné lásky</i>	36
9)	<i>Dobročinné skutky účinné lásky jsou vesměs dobré</i>	38
10)	<i>Povinností účinné lásky jest vše, cokoliv jest slušno</i>	39
11)	<i>Jsou vyrazení účinné lásky potřebné k osvěžení duše</i>	40
12)	<i>Není církve tam, kde není pravdy víry</i>	42
13)	<i>ČÁST DRUHÁ</i>	Chyba! Záložka
14)	<i>Druhou věcí účinné lásky jest prokazovati dobro bližnímu</i>	50
15)	<i>Bližním jest spoluobčan, společnost, vlast, lidské pokolení</i>	52
16)	<i>Bližní má býti milován podle svého duchovního dobra</i>	52
17)	<i>Pořad a rozvrh</i>	
18)	<i>OBSAH</i>	54

SPISY ŠVÉDSKÉHO REFORMÁTORA EMANUELA SWEDENBORG

V českém překladu dosud vyšlo:

NEBE A PEKLO. Dle viděného a slyšeného.

(O nebi. – Svět duchů. – O pekle.). 552 stran v. 8°. Kč 30,—

STYK DUŠE S TĚLEM. 48 stran. v. 8° (II. vyd v tisku).

NEBESKÁ NAUKA. 96 stran v. 8°.

Kč 6,—

O VÍŘE. 48 stran v. 8°.

Kč 4,—

POSLEDNÍ SOUD. 164 stran. v. 8°.

Kč 15,—

O PÍSMU SVATÉM. 140 stran v. 8°.

Kč 10,—

O ÚČINNÉ LÁSCE. 102 stran v. 8°.

Kč 7,—

BÍLÝ KŮŇ V APOKALYPSE. 48 stran v. 8°.

Kč 3,50

TĚLESA SVĚTOVÁ A JEJICH OBYVATELÉ.

Kč 10,—

OKAMŽIKY PO SMRTI. (Z díla „Nebe a peklo“).

Kč 1,—

SPISY PODLE EM. SWEDENBORG aj.:

EMANUEL SWEDENBORG. Napsal Jar. Im. Janeček.

S podobenkou a autografem. 160 stran.

Kč 6,—

BŮH, ČLOVĚK, VĚČNOST. Napsal A. O. Brickman.

Kč 6,—

NÁBOŽENSKÁ FILOSOFIE. (Učení Swedenborgovo).

Kč 3,—

DUCH A DUCHOVNÍ SVĚT. Napsal Chauncey Giles

Kč 3,—

KDO BYL JEŽÍŠ KRISTUS. Napsal Ch. Gilles. 32 stran.

Kč 2,—

U HROBU DÍTEK. Napsal A. O. Brickman. 155 stran.

Kč 8,—

VIDITELNÉ A NEVIDITELNÉ. Napsal T. S. Arthur .

Kč 1,20

ČEMU UČÍ NOVA CÍRKEV KŘESŤANSKÁ.

Kč —,50

ÚHELNÍ KÁMEN EVANGELIA. Naps. A. O. Brickman.

Kč —,50

DUCHOVNÍ PÍSNĚ Nové Církve křesťanské.

Kč —,50

ČASOPIS NOVÝ JERUZALÉM (Swedenborská revue)..

Ročník II.—VI po Kč 4,—

Ročník XI—XIII po Kč 6,—

Ročník XIV—XVI po Kč 10,—

—Ve vydávání se pokračuje. Roční předplatné Kč 10 —

Objednati lze též ve všech knihkupectvích.

Příslušnou částku zašlete předem

Na poštovné nutno připojiti 10% krámské ceny.

JAROSLAV IM. JANEČEK,
PRAHA, KRÁL. VINOHRADY, LEGEROVA (Táborská) ul. 18.

Přes 7000 stran a 3000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

www.vesmirni-lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele-svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe-people.cz

www.universe-people.com

www.cosmic-people.com

www.angels-light.org

www.angels-heaven.org

www.ashtar-sheran.org

www.himmels-engel.de

www.angeles-luz.es

www.angely-sveta.ru

www.anges-lumiere.eu

www.angelo-luce.it

www.anioly-nieba.pl

www.feny-angyalai.hu

(snadno získáte také v knihovnách a internetových kavárnách)